

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2004

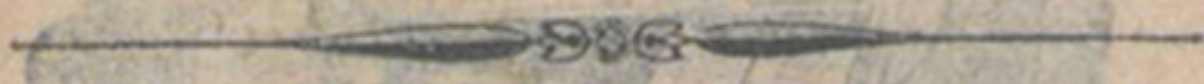

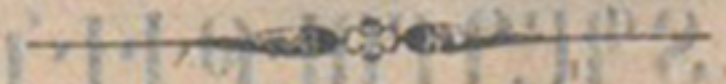

Handwritten text at the top, possibly a title or address, in a cursive script.

Printed text in a stylized, possibly decorative font, located below the first horizontal line.

Printed text in a stylized font, located below the second horizontal line.

Printed text in a stylized font, located below the third horizontal line.

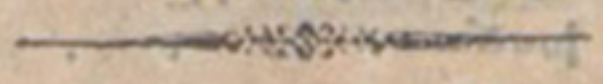
Printed text in a stylized font, located below the fourth horizontal line.

Main body of printed text, appearing to be a list or series of entries, with some lines containing decorative wavy patterns.

Printed text in a stylized font, located below the eagle illustration.

Printed text in a stylized font, located below the eagle illustration.

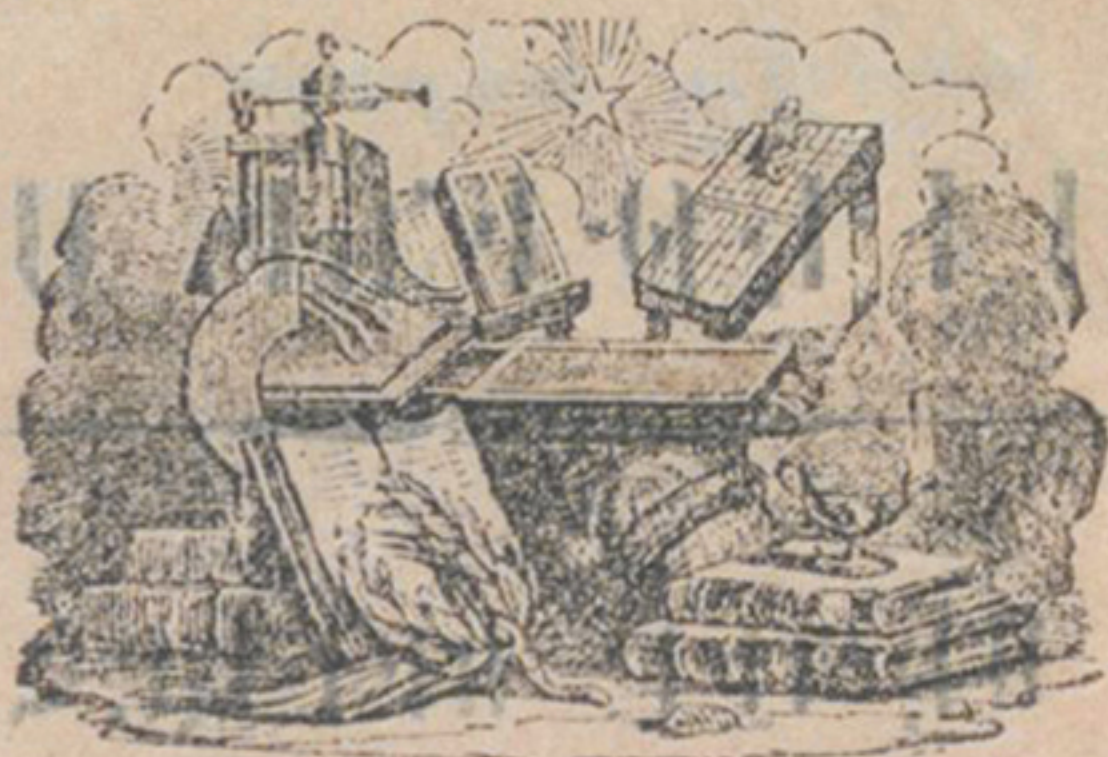

Printed text in a stylized font, located below the fifth horizontal line.

Vertical text on the left margin, possibly a list of numbers or page indicators.

ՏՊԵՐՐՈՒԹԻՒՆ
ՏԷՏԵԼՆ
Ի ՉՄԲԻՌՆԻՍ

ԲԵՇԷՏԻԷ ՃՆՏՏԵՍԻ Թ/Կ 50

ՅԱՆԿ ԳՐՈՑ

Արփի Արարատեան . Հանդէս ամսական՝ Բարոյական . Բանասիրական . Ուսումնական . և Տնտեսական գիտելեաց . սիւնակ ՚ի 1 Յունիս 1853է ՚ի 1 Փետրուար 1856 . Տէր Կարոյի Տէր ամ- տոտաւ	Ֆր.	Մն.
Հագար և ձկն Գիշերներ . Ա. Կարոյ . է. էս 336	5	5
Օսմանեան պատմութիւն . պատկերազարդ . Ա. Կարոյ . սիւնակ ՚ի Սոսլեան Օսմանաց Գիշեր Սոսլեան Գայեղէր Բ. Խաչէ-Ն	3	3
Կատակերգութիւնք Սոյիերի . - Ագահն	1	1
- - - - - Ազանց բժիշկ		60
- - - - - Սերբ բժիշկ է		50
« Հերբումն կարծեաց գնալոյ սրբոյն Պետրոսի ՚ի Հոռով		
բ Ապաստանարան սիրոյ		50
գ Հերբումն կարծեաց (Բ. Գիւր)		50
դ Հոռովեական պարգև		
ե Խթան ընդդէմ սքացողաց	1	10
զ Ապացոյց Հայոց Աստուածպաշտութեան առաջ- նութեանը		
է Հայու մը ուղիղ դատողութիւնները		
ը Քերական		
թ Հոռովեաց արարողութիւնները		25
ժ Նասրէաթին Խոճա		40
ի Հասկաքաղ աղջիկը		50
Կեր իմ Յիսուս		
Խ Եզտէ վէ Խաստա Իշիւն առաւելք		

ՄԻԼԷԹԻՆԻ ՍԷՎ.

ՍԷՊԵՄԵՐ ԵՆԻՆԵՆ

ՄԻԼԷԼԷՏ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ . Ս . ՔԻՐՔՈՂՈՍԻ

ԵՎ ՊԵԼԵՇ

Ի.Չ.ՄԻՐ

ՏԷՏԷԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍՆՏԱ

1862

~~66-11.2~~

53-62

938

42.

Մ Ի Լ Լ Լ Լ Թ Ի Ն Ի Ս Լ Կ Կ

“ Ըմնա եյեր դիր թմսէ բենտինն
բիշերինի զէ դախուսուս բենտի է
զի հիաշիսինի գայըրմացսա , իմանց
ինքեար իթմիչ զէ իմանացցտան դեա
թեր տիր ” :

Լ . Տ Կ . Ե . 8 .

Ս Լ Գ Ի Լ Լ Ե Լ Ե Լ

« Աստուծոյ արարած սիգէ կայրէտիւնի օլմաք լազըմ ի
տի . անձաք սիգէ լազըմ տըր կայրէնմէք քի , նէ տիր Քէլա-
մու լահըն պաշտանկըճը . վէ սիգ սիւտէ միւհթաճ օլտու-
նուդ , տէյիլ քի գալի եհմէքլէրէ :

Չիրա օ հեփիսի քի սիւտ եէյիճի տիր՝ աստուէթ քէլա-
մընտան պիտաօլէր տիր . նիշին քի շօճուք տըր :

Գալի եհմէքլէր քեամիլէրէ տիր , զիրա ծնարըն աղալա-
րը թալմ իլէ թէրսիլէ օլմու շ տըր՝ էյիլի վէ Ֆէնայը Փարք
էթմէյէ » :

ՄՈՒԳԱՏՏԻՄԻ:

Համառ օլտուն Րապպիյէ, վաղթըմըզ իլմու
թէրպիյէ վէ հիւնէր տէհրի օլտուղունտան, աղիզ
միլէթիմիզին խայըրխահան միւէլլիֆլէրի հէր
կիւն, հէր սաաթ պիւրէր կէօնա Ֆայտէլու քիթապ,
րէսալէ, դաղէթա վէ վարագայը սայիրէ իլէ պիղ-
լէրի ըջըթլաթմաքտա օլտուքլարը հալաէ, պիղիմ
կիպի աճիզ վէ ճահիլլէրին մէյտանը քիթապէթէ
աթըլտրաք դալէմ գուլլանմալէրինէ հաճէթ կէօ-
րիւնէմէզ իսէ տէ, աճըյարաք սէօյլէրիմ, չօքլա-
րըմըզ անա լիսանըմըզ օլան Հայճայը պիլմէտի-
ղիմիզ իչիւն, վէ էքսէրի պիլէնլէրիմիզին գուլլան-
տըղը իսմէն Հայճա, ճիսմէն ատը տատը պէլլի-
սիզ դալաթ պիւր լիսան օլտուղունտան, մար էլ
պէյան նէջը օլան թէլիֆաթըն Ֆիքը ու մէ'էլլէ-
րինի լայըքը իլէ անլամաղա իքթիտարըմըզ օլմա-
տըղը միւլապէսէսի իլէ, հիչ պիւր Ֆայտէլէրինի
կէօրէմէտիյիմիզ շէօյլէ տուրսուն, պուլուպ օքու-
մաղէ տախի պիլ թապի խահիշիլէր օլամատըղը-
մըզտան պիլ իճապ իլմ ու թէրպիյէ, վէ մէտէնի-
յէթ լէզղէթինի իսթիլզաղաէն մահրում քալ-
մըջըզտըր :

Պու մահրումիյէթտէ տախի սիւրէթլէ դալ-
տըղըմըզ հալաէ, փէք չօք սէֆալէթլէրէ տուչար
օլաճաղըմըզ կիւնէչ կիպի աշիքեար կէօրիւնիւր,
իմաի իլէրլէյէրէք շու մահրումիյէթտէն խէլաս
օլմաք, եանի օքումանըն լէզղէթինի ալարաք ը-
ջըթլանմաղա տէվամ էթմէք էմէլ վէ արղուսի իլէ

մումայի լէյն միւէ լլիֆլէրին եազտըքլարընտան՝ պա-
 զը անլամաղա իքտիտարըմըզ օլանըն էլզէմ վէ
 իքթիղալուսինի՝ ճիւմլէմիղին աղնայըպ պիլտիյի
 լիսանը թիւրքիյէ թէրճիւմէ իտէրէք սէվկիւլիւ
 միլլէթիմին ճահիլ եանի օքումաք եազմաքտա վէ
 անլամաքտա եանան Կուլունան գըսմընա փարա-
 սըզ փուլսուզ սունմաղա ճէսարէթ էյլէտիմ :
 (Հայ օլտուքլարը հալտէ Հայճա , միւթէպայասի
 պուլունտուքլարը հալտէ թիւրքճէ Ֆարղ օլան
 շու իքի լիսանտան տախի պիխասպէր օլան պիր սընֆ
 միլլէթ տաշլարըմ իչիւն տախի Արասլէ վէ Քիւր-
 աի լիսանլարնտան եաղըլմասընը էլզէմ կէօրէրէք
 էլինտէն կէլիւլէրտէն հիւմէթ օլունմասընը թէ-
 մէննա իտէրիմ) :

Իշ պու մուգաակէմէտէ շու պիր իքթիղալը
 մատաէյիտէ պիլտիթմ ք իտէրիմ քի ճէմիւլ էվ-
 քաթ միլլէթիմիղ իչիւն եաղըլուպ սունուլան պիլ
 ճիւմլէ ումումի էվրաքլար , բուհանիլէրտէն մատա ,
 եալընըզ Ա ուսարոքչահանլար իչիւն մախսուս օլմա-
 յըպ , պիլ ճիւմլէ Հայլար իչիւն տիր . եանիտ
 կեահ գօրգաք եիւրէքլիլիկ , կեահ դարէզ , կեահ
 չօճուքճա քըսքանճլըք վէ պիրաղտա չօպանլարը-
 մըզտան պազըլէրինին ատէմը տիրայէթ վէ ֆու-
 թուրսուղլուքլէրինտէն մէզհէպճէ այրուլուպ Հոո-
 մէական , Քոշոքական մէզհէպինի քապուլ իտէնլէ-
 րի տէ Հայ թանըյաքոք՝ միլլէթ իւզէրինէ սէօյ-
 լէյիպ եաղարըզմըզ վազըթ պիղտէն այըրմայըզ՝
 վէ արզու իտէրիզ քի քէհտիլէրի տէ միլլէթճէ
 սամումի իչիւրտէ միլլէթտէն ուզաք քաչմասընլար ,
 էլլա պիլլիթտէ օլալար :

Պու ըէսալէմիզտէ եազըլաճաքլարըն հէփսի-
տէ միլլէթիմիզի սէվմէք մէսէլէսի օլմաղինն , իսմի-
նէտէ էօյլէ տէնիլմիշտիր :

Իմտի ըէսալէմիզի օգումաղա բաղպէթ պույու-
րան ղէվաթտան հիշ եօզիսէ պիրիսի հիսսէ-
մէնա օլտուղը հալտէ , շու խըտմէթը ճիւզիյէմիզին
միքեաֆաթընա նայիլ օլմըշ օլարաք քէնաուլմիզի
մէս'ուա առա իտէրիզ :

ՍԻՆՏԱԿՍԻՆԱՆ ԱՆՎ

“ Երկրայեթ ճիւղնիցանց զիր ֆիբիր
իւցրէ օչընցց , տերտատաչ բարընտաչ
սէվին . մերհամեթչու վէ հագիր ” :

Խ . Պէ . Գ , Դ , Ը :

ԹՆԱՆՆԱ օղու սօղտուղը անտէ ար-
քատաշլար իչինտէ տողար վէ արքատաշլար իլէ պէօ-
իւյիպ քալըր : Պուհտան ինսանա պօրճ օլուր արքա-
տաշլարընը սէվմէք քի պու պօրճուն ալթընտա տըր
էօղ շէհըի վէ Ալլահանի նօմօս : Անճաք հէր շէյտէ
պիր սըրայ պուլունտուղը կիպի , սէվմէնին աէ սը-
րասը օլուպ լաղըմտըրքի ինսան իլք էվվէլ քէնտի
պասպասընը վէ անասընը սէվսին , օնտան սօղրա
եաքըն խըսըմընը , օնտան սօղրա սըրասը կէլիր
քէնտի միլլէթիսի վէ քէնտի վէթանընը հէր պիր
շէյլէրտէն զիյատէ սէվմէք , զիրա ինսանըն էն
էվվէլ աթասը՝ քէնտի միլլէթի վէ էն էղղէմ է-
վի՝ քէնտի վէթանը տըր :

Պու սէօյլէտիքլէրիմ օլքատար իսպաթլար
իլէ թաստիք օլունմըշ կէրչէքլիքլէր աիր քի՝ հէր
ատէմ քէնտի եիրէկինէ տախի սօրսա պու կիպի
ճէվապ ալըր , վէ հէր պիր միլլէթաէ միլլէթ ուղ-
րունա եաղանլար տախի պէօյլէ եաղճըշլար տըր :

Անճաք ինսան օղուընըն խույու հէր պիրինտէ
պիրէր շէշիտ օլտուղու իչիւն , պիր ատէմ էքշի

Եկեմք տէն խօշլահուայ՝ թաթլու եկեմք տէն հանգ
 էթմէ տիյի հալտէ տախի, թաթլու եկեմք տայրմ
 էքշիտէն լէզիղ օլտուղունը թանըյրայ պիլտիյի
 կիպի, ատէմլէրին ճիւմլէսիտէ պիլիւրլէր քի սլա-
 պալարընը սէվմէք քէնտիլէրինէ պօրճ տըր, ամ-
 մա խույու իքթիզասընտան՝ էքշիյէ թաթլուտան
 զիյատէ իթիպար իթտիյի կիպի, ատէմ տէ վար քի
 անա, պապա, միլէթ վէ վէթանը սէվմէյիպ՝ Եա-
 պանճըյը սէվէր, անճաք պու մուքատտէս պօրճը
 թանըյրայ իճրա իթմէյէն ատէմ սայըլամազ
 տէսէք ճայըղ տըր :

Պաքաթ հէր քիմ քի պու պօրճու թանըր վէ
 էօյրէնիրտէ սահիհտէն քէնտու վէթանընը, քէն-
 տու միլէթինի սէվէրսէ, օ ատամ սահիհ ատամ
 սայըլա պիլիւր. զիրա ատէմլիք պօրճընը էտա էթ-
 մէք տիր. պու սէօյլէ պիր պօրճ տըր քի հէր ին-
 սանըն Եիւրէկի իւզէրինատէ Եազուլը տըր : Պիր
 ատէմ տիկէր ատէմէ էյլիք իթտէ, օնուն տիւչար
 օլտուղը փէրիշանիյէթինէ Եիւրէկի աճըսա,
 թաթլու սէօյլէսէ, հէտիյէ վէրսէ, նէ տէրիղ օ
 ատէմէ. տէմէզմիյիղքի, ան, նէ էյի ատէմ տիր :
 Անճաք պիլմէլի քի պու մաքպուլ օլան էյլիկլէրին
 ճէմիտի տէ սէվմէքտէն իլէրու կէլիւր : Սէվմէք
 օլմազսա, պու տէնիլէն էյլիքլէր տէ օլամաղ, զի-
 րա ինսան սէվմէտիյի ատէմէ նէ էյլիք իտէր, նէ
 տէ Եիւրէկի աճըր, նէ թաթլու սէօյլէր վէ նէ
 տէ փէշկէշ հէտայէ վէրիւր :

Ինսան Ֆաղաթ, եկեմք, իչմէք, կէյիմէք,
 թօղուրմաք, քէնտու չօլուք չօճուքլարընը սլէսլէ-
 յիպ սէօյիլիթմէք՝ վէ օնլար իչիւն աղ չօք մէրաս պը-
 րաքմաքլըղա տօղմամըշ տըր, իլլա պիր աղ տա
 վէթանը վէ միլէթի իչիւն Եարատըլմըշ տըր,
 նասըլ քի պու տիւնԵանըն հէր պիր էյլիկլէրի ին-

սան իշխան հարատրլմըն տըր, օնուն կիպի տէ ին-
 սան՝ ինսան իշխան հարատրլմըն տըր, 1 սնի պիրի
 պիրլէրինէ հարտրմ վէ էյլիկէր ի մէք իշխան :
 Մատամ քի պէօյլէ իմիշ, լազում տըլ քի թապիա-
 թըն դօյմըն օլտուղը պօրճ վէ ատէթ մուճուպին-
 ճէ նէ պօրճ վէ նէ ատէթ ալթընտա տօղմընըսաք,
 օ պօրճուն վէ ատէթին էտասընտա մուխալիֆէթ
 էթմէյէլիմ, պիրի պիրիմիզէ հարտրմճը օլտրաք
 միլէթիմիզէ էյլիքլէր իտէլիմ, վէ պու պօրճումը-
 ղըն էտասը իշխան՝ տէյիլ հալընըզ վազթըմըղը,
 մարիֆէթիմիզի վէ փարամըղը սարֆ իտէլիմ, իլա
 հինը հաճէթտէ թաթլու ճանըմըղը տէ ֆէտա
 իտէլիմ :

Համա օլտուն սայէյի Տէօվլէթը Ալլիէտէ
 էօյլէ պիր վաքիթտէ հաշայօրըղ քի, պու կիպի
 սէրպէսթիէթ, պու կիպի բահատթլըք վէ էմնիէթ
 աթալարըմըղ խայեալ տախի էթմիմիշ իտի տէսէմ
 ճայիզ աիր, մատամ քի պէօյլէ պիր աաիլ ճա-
 տիշահը ալէմրէնահըն զիյրի հէօքիւմաթընտա
 պուլունմաք շէրէֆինտէ սինիզ, մատամ քի իլիմ
 վէ հիւնէր տէհրինտէ հաշայօրըղ, նիշին հա Հաղ-
 թէթի հունուզ ույգուսունը նաքշ էաիյօրըղ,
 եթթիշիր արգըք, ուեանալմ շու ֆիւթուր-
 սուզլըքտէն, պիր տէֆա սիլքիսիպ այաղա գալ-
 դալմ, կէօզլէրիմիզի տէօրթ էթրաֆըմըղա շէվի-
 ըիպ միլէլը սայըրէլէրին մուհապպէթ իլէ կիւն պէ
 կիւն փարլայըպ իլէրի կէլմէքլէքլէրինի կէօրէլիմ,
 պիր տէֆա տա միլէթիմիզին իւզէրինէ կէօզ կէգ-
 աիրէլիմ վէ բուպար իտէրէք սէզէլիմ քի պիզ
 մուհապպէթսիզլէք իլէ նէ հալէ աիւշար օլմուշուզ-
 աըր, վէ պունա չօք ինճէ վէ հաքընտէն պուր-
 մաք տէ իստէմէզ, հէման էլլէրիմիզ իլէ օխշայա-
 պիլիրիզ, էօյլէ իտէ գայրու օյանալմ, էլ վէրիւ

սօն տէրէ՛ճէ լէրտէ քալմամբը :

Պու էն էլզէմ պօրճումուղը թէքմիլէն էտա
էթմէք իչիւն պիզլէրտէն մաթլուպ օլունան սան,
մայալում քի չօք պիր շէյ տիր . իլլէ շու տէօրթ
հաֆիֆճէ շէյլէր : Մէրամ , աճէ , վալի , վէ
ճարիֆէի . պիլիբիմ իչիմիզտէ պունլարըն պիր ի-
քիսինտէն պիրտէն պիրէ իւրքէրէք քիթապճըղա-
ղումը էլլէրինտէն աթան տէ օլաճաք . անճաք
“ էարը պուչուք սէօզիւն ճէվապը օլամաղ ” տէր-
լէր , պիրաղ սապըրը օլուն , լաքըրաղմը թէքմիլ
իտէյիմ : Չօք պիր շէյ տէյիլ տիր տէտիմ էվէթ :
Մէրամ սէրմայէսիզ վէ զահմէթսիզ պիր շէյ
տիր : Աքճէ , պիզլէր աճ , չըպլաք քալալում տէ
պիւթիւն փարամըղը միլլէթ ուղրունա սարֆ իտէ-
լիմ տէմէք իստէմէյօրում . անճաք զէվք վէ սէ-
ֆահաթըմըղ վէ պաղը տէ զարէզ ու նէֆսանիյէ-
թիմիզ իչիւն թէլէֆ իթմէքտէ օլտուղըմըղ աքճէ-
նին օնտա պիր էօչիւրիւնիւ վէրսէք քէֆայէթ ի-
տէր : Ապըթ . իչիմիզ կիւճիւմիզ վէ կէչինմէ-
միզ իչիւն թախսիս օլունան վազթըմըղը միլլէթ
ուղրունա սարֆ իտուպ , իշսիզ , կիւճսիզ վէ կէ-
չինմէսիզ քալալում տէմէք իսթէմէյօրում , իլլա քի .
“ օֆ , ճանըմըղ սըքըլըյօր , նէ իշլէյէլիմ ” տէյի
էյլէնճէ արամաքտա վէ պէյհուտէյէ սարֆ օլուն-
մաքտա , պաղը տէ միլլէթիմիզին խարապիյէթի
իչիւն նիզալար չըքարմաքըլըքտա թէլէֆ իթմէքտէ
օլտուղումըղ վաքըթը միլլէթ էյլիկի իչիւն սարֆ
իթսէք , պօլ պիլէ կէլէճէք տիր , պու կիպի աղ-
նայալում մարիֆէթի տէ ,

Աղիզ օղույանըմ , սէն տօղմուշ , պէօյիւմիւշ
պիր առէմ օլմուշսըն , էկէր քի էլինտէն կէլ-
տիյի դատար միլլէթինէ պիր էյլիկին տօքանմա-
մըշ իսէ , նաֆիլէ եէրտէ պէօյիւմիւշ սայըլմաղմը .

սրն . միլէթ թարափընոտան պաքըլտըղը հալտէ սէն միլէթինէ ֆայտասըղ պիր եիւք տէյիլմիսին , միլէթինին պիր աղասը՝ պէլքի տէ գուարէթլու պիր աղասը պուլունաուղըն հալտէ , միլէթին ասլա սէնտէն պիր էյլիկ կէօրմէտիղի էճիլտէն , պու ֆանի տիւնեատան կէօչտիւյիւն հալտէ , սէնի զիքը իթմէյէ նէ՞ պօրճու սէպէպի օլաճաք տըր , պու փարչայը պըրաքըրըմ քի պիրաղ միլթալէա իյլէտիյին հալտէ պու սիւալըն ճէվտայլարընը սէնին բաք զամիրին վէրսին :

Հէր պիր էյլիկ վէ ֆազիլէթ արքատաշընը սէվմէքտէն հասըլ օլուր , սէօզիւմիւզի թաստիք իթմէք իչիւն օզույալըմ էֆէնտիմիղ Յիսուս Քրիստոսըն քէլամը շէրիֆինի քի Առաքեալարընա խիթապէն պույուրմուշ տըր . “ Ախտի սիզ պիր եէնի արքատաշլըք էտէճէքսինիղ . արքատաշլարըն մուհապպէթի օլմատըքճաղ , այաք իւզէրինտէ տուրամաղ լար , պունուն իչիւն սիզին պաշ վէ գլաղուղընղ մուհապպէթ օլմալը տըր ” :

Տէմէք օլըյօր քի , կէրէք բուհանի իչիւն , վէ կէրէք ճիամանի իչիւն , միլէթին եօլտաշլըղը օլմալը տըր , զիրա էկէր օլմաղ իսէ արքատաշլըք , սիզլէրտէ այաք իւստիւնտէ տուրամաղսըղ վէ պուտէ մուհապպէթ իլէ օլապիլիր . պունլաք օլմատըղը հալտէ քրիստոնեալըք տէ օլմաղ , զիրա էֆէնտիմիղ Յիսուս Քրիստոս պույուրմըշ տըր . “ Արի պիրլէրինիղի սէվմէքլիք նշան օլտուն սիզէ , աքը իլէ հէր քէշ պիլսին քի պէնիմ չըրաքլարըմ սընըղ ” :

Իշտէ պու իսպաթլար իլէ պէյան օլունույօր քի , ատէմէ լաղըմ օլան արքատաշ տըր . վէ թապիլի օլարաղ ատէմին էն էվէլի արքատաշը քէնտու միլէթի օլապիլիր . օնըն իչիւն ատէմ տէ քէնտու

Միլէթիսի սայիր միլէթէրտէն զիյատէ սէվմէյէ
 պօրճու տըր : պիզ տախի պուսըն իշիս էն իք
 թիզալը պօրճումըղ օլան միլէթիմիղի սէվմէք
 իւղէրինէ սէօյլէշմէյի ինթիխասայ իթտիք :

Պու սէօյլէտիքլէթիմ օլգասար աշիքեար պիր
 քէյֆիյէթ տիր քի փէք ուզուն սէօյլէյիպ սիզլէրի
 թաճիղ վէ պիհուզուր իթմէյէ հաճէթ եօք տըր .
 զիրա հէր ան կէօզլէրիմիղ իլէ կէօրիյօրըղ վէ
 քուլաքլարըմըղ իլէ իշիտիյօրըղ քի պիրի պիրլէ-
 ըրինի սէվէն միլէթէր նէ էյլիքլէրէ նայիլ օլմըշ
 տըրլար , վէ նէ տէօվլէթ , իքպալ վէ սաստէթտէ
 պուլընըյօրլար . պիզ քի պիրի պիրլէրիմիղի սէվ-
 մէք նէ տիր պիլմէյօրըղ , պիրի պիրլէրիմիղէ աիշ-
 ման նազարի իլէ պաքըյօրըղ . պիրի պիրլէրիմիղ-
 տէն ուզաք քաշըյօրըղ վէ միլէլը սայիրէյի պի-
 զիմքինտէն զիյատէ սէվտիյիմիղ իշիւն նէ սէֆա-
 լէթ , նէ փէրուշանիյէթէ աիշիւշ օլտուղումըղ
 տէրքեար տըր :

Միլէլը սայըրէնին սաստէթ վէ իգպալի վէ
 միլէթիմիղին սէֆալէթու փէրիշանիյէթի պաշլը-
 ճա շու իքի խույտան իլէրու կէլմէքտէ տիր , եանի
 մուհապպէթ վէ մաղրուլուք քի իհթիշամ արղուսի
 տէ տէնիլիր . մուհապպէթ հէր նէրէտէ օլուր
 իսէ օլտուն , հէր նասըլ արքատաշլըք իշինտէ
 պուլունուրսա պուլունսուն , կէօնա կէօն էյլիք ,
 ֆաղիլէթ վէ սաստէթէ սէպէպ տիր . օ կիպի տէ
 մաղրուլուք վէ իհթիշամ արղուսի շիրքին կիւ-
 նահլարա , միւսիպէթլիքլէրէ վէ սէֆալէթլէրէ սէ-
 պէպ օլուր :

Քրիստոնեալըղըն իլք էվէլինտէ , քրիստոն-
 եալար պիրի պիրլէրինին իւղէրինէ օլգասար մու-
 հապպէթլու իտիլէր քի թարիֆ իտէմէմ , հաթտա
 իչէրինտէ զէնէին օլանլար շու քարարը վէրտի

յէր քի « Վարկէթ լէրինի պիր արայա կէթիրուպ
 միւսավաթ իւզրէ փայլաշարլար վէ սօֆրալարը
 պաշգա պաշգա օլուպ քիմիսի եաղլը վէ քիմիսի
 հայլանն եէյուպ պազըլէրի տէ աճ քալմամաք նի-
 յէթի իլէ տայլմ պիր արայէ թօփլանուպ թաամ
 իտէրլէր իտի » , վէ մուհասպէթ լէրի պու տէրէ-
 ճէյէ վարմըլ օլտուղը իչիւն իտի քի էօյլէ պիր
 զուլումլու վէ մուխաթարալու վազիթտէ եաշայրուպ
 չօղալապիլաիլէր . պիզլէր տէ Քրիստոնեայրղ տէ-
 յի իֆթիլսար իլէ էօյիւնիւյօրըղ . պիր տէֆա թէ-
 րազիյէ քօյալմ օնյարն մուհասպէթ լէրի իլէ
 պիզիմ էլհասիթիւ հազիի ատավէթ , խամազլըք
 վէ նէֆսանիյէթ հալէրիմիզի տէ , պիր տէֆա
 տիւշիւնիպ պուլունտուղմըղ հալտէն ութանրուպ
 րուճույ իտուպ տիանէթիմէզէ , ինսանիյէթիմիզէ
 լայրք հաշ քէսպ իտէլիմ , եէթիշիր գայրու իհթի-
 շամ վէ մաղրուլուքտա քէսպ էթմիշ օլտուղմըղ
 պուքատար սէֆալէթ . պիրաղ տա հազիր վէ մու-
 հասպէթ լու օլարաք պօրճումուղը էտա իտէլիմ :

Միւմքին քի իչիմիզտէ պազըլէրի՝ գօնուլմուշ
 նօմուսէ րաղպէթ իթմէյիպ օլ նօմուստան վէ ին-
 սան շէքլինտէն տախի պահսըմըղա թաանիք իս-
 տէյէլէր . օ հա՛նկը ատէմ տիր քի եօլտաշըրղ եա-
 շայապիլսին . տօղտուղը կիւնտէն թա էօլտիւկի
 կիւնէ գատար արքատաշա միւհթաճիյէթի օլմասըն .
 զանն իտէրիմ էօյլէ պիր ատէմ պուլունամազ , զի-
 րա պիր մուհասպէթ լու արքատաշ պու տիւնեատա
 պուլունան ճէմի միւճէվհէրլէրտէն էվլա վէ իլա-
 ղմլը տրր , նիչիւն քի ինսան տօղտուղը վազըթ
 պէրապէր պիր չօք մալ կէթիրիլսէ տախի՝ օ մալ
 քէնտիսինի պէօյիւտիւպ ատէմ իտէմէզ . ինսան
 պիր չօք մալ իլէ պիր գույուեա տիւշէճէք օլսա՝
 մալը քէնտուսինի գույուտան չըքարըպ ազատ ի-

տէմէզ . պիր մ սուլիյէթէ կիրիֆթար օլսա , մալի
քէնտիսիսէ էօյլուտ վէ նասիհատ վէրէմէզ . իլլա
ճիւմլէսիստէտէ արքատաշա միւհթաճ տրր . օնլար .
տան եարտրմ կէօրէ պիլիւր վէ թէսէլու պուլուր :

Մատէմ քի եալընըզ պիր առէմ տիկէր պիր
առէմ պու քատար միւհթաճ տրր , եա պիր թէք .
միւլ միլլէթին պիր առէմ նէքատար իլլազըմլըզ
վէ Ֆայտասը օլսալիլիւր իսէ պիզ տիւշիւնէ լիմ վէ
պունա տիւշիւնմէտէ իստէմէզ կէօրիւեօրըզ :

Հէր նէրէտէքի միլլէթ մուհասպլէթի վար
տրր , օրատա հէր թիւրլիւ րահատլըք վէ Ֆազի-
լէթ թէքմիլլէն մէվճուտ տրր , վէ պու րահատ-
լըք իլլէ Ֆազիլէթ տիւնեալիճէ փէք սէվիլիւր շէյ-
լէր օլտուքտան մատէ , Յիսուս Քրիստոս էֆէն
տիմիզ տախի պուլուրմըշ քի , “ Մութլու րահատ-
լըզ սէվէնէ քի օնլար ճէննէթէ մէրասճը օլս-
ճաքար տրր . մութլու մէրհամէթլուլէրէ քի օն-
լար կիրէճէքլէրտիր ճէննէթէ ” : Իշտէ պու տիւն-
եալի վէ սէմալի , մութլուլըքլարի աճապա մու-
հասպլէթսիզ օլան առէմ թահսիլ իտէպիլիւրմի .
պիր միլլէթտէ , պիր էվտէ մուհասպլէթ օլսազ ի-
սէ նասըլ րահատլըք օլուր . տօզրուլուք Ֆազի-
լէթտիր ամմա , մուհասպլէթ օլսայան առէմտէ
տօզրուլուքտէ օլամազ , պիր առէմ պիր տէրտէ
տիւշար օլուրսա՝ տիկէր պիր առէմին օնուն իւզէ-
րինէ եիւրէկ աճըթմասը Ֆազիլէթ տիր . աճաք
սէվմէտիյին պիր առէմէ եիւրէկին տէ աճըմազ . Ֆու-
քարէյէ , միւհթաճէ մէրհամէթ իտիւպ սատարա
վէրմէք Ֆազիլէթ տիր . Ֆազաթ օլաա մուհասպլէ-
թէ միւհթաճ տրր . միւքէլլէֆ շէյլէր եալիմաք վէ
եալիլըմասիսէ սէպէպ օլսաք ինսանէ տախի պիր
զիքր տիր , կիսէ պուտա մուհասպլէթէ միւհթաճ
տրր , հասըլը փարա զազանմաք տախի , ալթունա

Մուհամադական ժողովուրդի օլմաք իլէ օլուր : Արեւելարըն ճիւմ-
 լէսիտէ պիրեր ատէմէ բաճի օլտուղը հալտէ էյի
 տիր . եա նէ դատար զիատէ էյի տիր ումուսի միլ-
 լէթին խայրը իչիւն պիր մէքթէպ քիւշատ իթմէք .
 եախօտ քիւշատընա սէպէպ օլմաք : Աիր ֆայտէլու
 դանուն զօյմաք , եա իճրասընա ճահա իթմէք ,
 պիր քիթապ եաղմաք , եաղանըն պատարրուպ նէշը
 իթմէյէ գուտրէթի օլմատրղը հալտէ , օնա էլ
 թութմաք , միլլէթին նիզամընա վէ թէրթիպլէրինէ
 իթաէթ իթմէք , միլլէթին քեաֆֆէի ումուրլարը
 իչիւն ինթիխապ օլունան մէճլիս աղալարընը հա-
 թըր կէօնիւլ վէ նէֆսանիյէթէ պաղմայարաք լա-
 յըքը վէ շայեան օլանը ինթիխապ իտուպ՝ օնուն
 իսմինէ գուրա վէրմէք , իշտէ էօյլէլէրինի էաէն
 ատէմին իլէ մաշալլահ զիքրի խայրը վէ մէահ օ-
 լունմասը միլլէթտէ պագի գալապիլիր , շօգ զօլայ-
 լըք իլէ պու տէնիլէն շէյլէրի եափար վէ եափարը-
 րապիլիր՝ կէրչէքտէն վէ ճանը կէօնիւլտէն միլլէ-
 թինի սէվէն ատէմ :

Իշտէ պունըն իչին տիր քի ալիմլէր կէրչէք-
 տէն մէլլէթինի սէվէն պիր ատէմէ պու տիւնեա-
 նըն ճէմիւլ մալընտան զիյատէ ֆայտալը տըր տէ-
 միլլէր . զիրա օ ատէմ էկէր ալիմ իսէ միլլէթինի
 ալիմ էթմէյէ շապալար , էկէր նուֆուսլու իսէ ,
 նուֆուսը օլմայանլարա եարտըմ իտէր , զուլում-
 տան գուրթարըր , զէնկին իսէ ֆուգարէլէրէ էլ
 թութար , քէնտիլէրինէ իշ պուլուր , կէչինտիրիր ,
 էվլատլարընը մէքթէպէ գօյտուրուպ ալիմ ու թէր-
 պիլէլի էտէր . տահա նիչէ նիչէ հիսապա սաեըյէ
 կէլմէղ էյլիքլէր էտէպիլիր : Այկէր ճահիլ վէ
 հիւնէրսիզ իսէ . ալիմ վէ հիւնէրլի զաթլարըն
 էթտիքլէրինէ միլթիլիք վէ ըիզա կէօսթէրիր ,
 քէնտիսիտէ ալիմ վէ հիւնէրլու օլմայա զայրէթ

4051
 938
 47

իսուս , միլէթինէ եարարմ'ճը օլմաղէ ճահտ ու
իդտամ էտէր :

Ա'իս , նէ արդու իտէճէք շէյլէր տիր պուհլա
ըն իճրասընտա պուլուհմաքլըք վէ իլլա մուհասպ
պէթ , օտա միլէթինէ քի օնտան հասըլ օլուր
դարընտաշընը սէվմէք վէ օրատա պէլու օլուր Ալ
լահընը սէվմէնին նըշանը : Ալլահը սէվմէքտէն
միւրատ էպէտիլիք սէֆասը տըր քի օ օլաճաք
տըր նէթիճէմիդին թէքմիլ մութլուլուղը :

Հայիֆլէր օլտուն , պու պահասըղ մուհասպ
պէթ պիդիմ միլէթին իչինտէ էօլմիւշ վէ եէրինէ
մուհասպպէթսիդլիք , ատավէթ , դարէղ սաղլամա ,
էօճ ալմա , վէ տահա սայըր նիճէ նիճէ իլլէթ
լէր մէրասխօր պըրաքմըշ քի նէ Ալլահըն թէնպի
հի , նէ ալիմլէրին նասիհաթը վէ նէ տէ շէքմէք
տէ օլտուղըմըղ սէֆալէթ , վէ նէ տէ միլէլը սա
յիրէ էօնիւնտէ քէփաղէլլիմիդ , պիդլէրի շու
քեաֆիր մէրասխօրլարտան այըրմաղա դատիր օլա
մայօրլար : Աճապա տարպի մէսէլ նաֆիլէ եէրտէ
տէմիշտիր քի « պիր միւսիւպէթ պին նասահաթ
տան եէկ տիր » դէրէ պիդլէր հէր կիւն պին թիւր
լիւ միւսիւպէթլիքլէրէ աիւշար օլըյօրըղ , եինէ
թէէսիր իթմէյօր , պուհըն իչիւն տիրքի Նորենացի
ֆիղան իտէրէք տէր , « Հայիֆ սէֆիլ նագլիյէ
թիմէ , նասըլ պու իլլէթէ տաեանապիլէյիմ , վէ
նասըլ ֆիքրիմի վէ տիլիմի դավիլէտէյիմ » : Աիւ
լէթիմիդի սէվմէտիլիմիդ իչիւն վաքթի իլէ վէթա
նըմըղտա նէ դատար հէմմիլէթ վէ միլէթէ ֆայ
տալու պէօյիւկ վէ մէնշուր ատէմլէր դայպ օլմըշ
տըր , քա՛շ սէրասիլէրլէրիմիդ դատտէն էօլմիւշէր
տիր , նի՛չէ փատիշահլար էպէտիլիյէ կիթմիւշէր
տիր , քա՛շ ալիմլէր եարալանմըշ տըր , դա՛շ Աիւր
սէսլէր , դա՛շ Ալարդանլար դօլուլմըշ տըր , նէ

էյլիքլէրէ, նէ՛ ումումի խայիրլէրէ էնկէլ օլունմուշ
տըր : Պիզլէր սիւքիւթ իտէրսէք՝ Յորենացի պաղը-
րարաք աղլար : Տէհրլէր կէշտի, եէրիմիզի տէ-
յիշտիրտիք, պիր եէրտէն օպիր եէլէ կէշտիք՝ հալէ
պու խույումըղ տէյիշիլիպ, պէտէլինէ մուհապպէթ
կէշմէտի, իշտէ էն սօն հիւնէրիմիզ շու, տահա
միւրէքքէպի դուրումամըշ օլսն սուրբ Արուսաղէմ
բաթրիքլիյի մէսէլէսի տիր : (Ա՛խ, եա՛ Րապպի
քէշկէ սօնու օլայրտի) :

Ինսանա զիատէ թէաճճիւպ կէթիրէն միլէ-
թիմիզին շու իքի հալի տըր, պիրիսի՝ նէ վաքըթ
քի պիրինէ միլէթինի սէվմէք իչիւն նասիհաթ
վէրիլիւր, էօյլէ պիր տիյնէր, էօյլէ պիր պէյէնիւր
քի զանն իտէրսին դանտը, պիր տահա էվվէլքի
ատավէթլէրի սիւրմէյէճէք տիր, պիր աղ սօնղրա
պագարսըն քի զըտտընա էվվէլքինտէն զիյատէ-
սինի իճրա իտէյօր : Իքինճիսինաէ սօֆուլըք թաս-
լայարաք միլէթի սէվմէք իչիւն, պէն կիպի շունա
պունա նասիհաթ վէրիւր, պիրտէ արասը եարըմ
սասթ կէշմէզ սէօյլէտիյիմիզին զըտտընը էտէրիզ,
իշտէ պու սէպէպլէրտէն տիր քի միլէթիմիզ իլէ-
րու կիթմէյօր, նէ դատար իլէրլէնիւրիտի միլէթ,
խուսուսա պէօյիւկ շէհրլէրտէ պուլունանլար, էկէր
իչլէրինտէ պիրազ պիրլիք օլսա իտի, անճաք հէր
պիրիմիզ պիրէր շէշիտ էֆքեարտա պուլունատուղու-
մըզտան, էկէրքի իչիմիզտէ միլէթին ումումի էյ-
լիկինէ չալըշանըմըղ օլսա տախի, օնը տա տէրա-
զապ թէքմէմիզին ալթընա ալըր էզէրիզ :

Սաիր միլէթլէրէ սըտքը պիւթիւն սատագաթ
վէ էմնիյէթլէ խըզմէթ իթմէմիզի վէ թարաֆ կիւ-
տէն օլմամըղը էճնէպիլէր մէտհ իտէրէք թէաճ-
ճիւպ իտէյօրլար, տէյէրէք քի “ պու կիպի եա-
պանճըյա սիանէթ, սատագաթ վէ թարաֆկիրլիք

էտէն պիտի միլէթ նէ աճայիպ քէնտի միլէթէ
 րինէ խայրնլըք իտուպ ուզաք ուզաք քաչըեօրլար վէ
 ռւթանմայուպ քէնտու միլէթէ րինի եապանճըեա
 Փասլ իտէրէք, եապանճը միլէթէ դարըչըեօր-
 լար": Աէրչի Քրիստոնեայ վէ ինսան օլանա սա-
 տագաթ պօրճ տըր, եապանճը յը տէ սէվմէք դա-
 րընտաշ մուհապպէթի Փարզընտան տըր, անճաք
 քէնտի միլէթիմիգէ խայրնլըք, ուզաքլըք կէօս-
 տէրմէք, գէմմ իթմէք տէ, ինսանըն գայրըսնա
 րաճի պիտի շէյ տիր. պուհտան գաթը նազար, նա-
 սըլ քի տէտիք, հէր շէյին պիտի սըրասը օլտուղը
 կիպի, մուհապպէթ վէ սատագաթըն տա սըրասը
 վարտըր. ինսան էվվէլ քէնտու միլէթինէ մու-
 հապպէթ վէ սատագաթ կէօսթէրմէլի, օնտան սօն-
 ղրա սայիր միլէթէ վէ եապանճըյէ:

Ամուսի միլէթիմիգին սէֆիլ վէ աճըյաճաք
 հալինի աղլատըղըմըղ գէման, տէրիտիք քի "ա'խ,
 միլէթիմիգ իչիւն պիտի գանուն, պիտի թէրթիպ իլա-
 ղըմ տըր քի իսլահ օլալըմ. պու Ֆէնալըքլարտան
 գուրթուլալըմ. նասըլ քի էսկի Աթինալըլարա
 քէնտիլէրինէ ույղուն պիտի նօմօս վէրիլմէսինտէն,
 քէնտի քէնտիլէրինի տիւզէտիպ րահաթ օլտուլար:

Շիւքիւր օլտուն Բապպիէ, սայէյի Տէօվէթը
 Ալիյէտէ վէ սէմէրէի իլմ' իլէ, եանիա օգումաք
 եազմաք սահէսինտէ միլէթիմիգին իչինտէ պիտի
 գաչ եէնի Աէրսէսլէր, Աարգանլար միլէթի
 սահիհտէն սէվէնլէր նասըլ օլուպ միւհթաճ օլ-
 տուղըմըղ նօմօսի եափըպ մէյտանա կէթիրտիլէր,
 վէ Վահմանագրութիւն իսմի իլէ Տէրը Վաատէթ
 փաթըրիքի Փազիլէթու Վարգիս սըրաղանտան վալ-
 թիգ (մկրտել) օլար քի միլէթէ նէ տէրէճէ
 մէնֆաաթլու պիտի նիզամ օլտըղընը թարիֆ իտէ-
 մէմ. չի Ֆայտա քի օնը տէ պօզմաղա, էօլտիւրմէյէ,

նէ պիլէյիմ նէ լէրէ գալքըշտըլար . նիչի՞ն . նէ
 սէպէպտէն . պիր թագըմ զիմմէ թսիզլէր , Աստակ-
 լար , Յուդալար աղնատըլար քի օնտան սօղրա գայ-
 ըր էվէլքի Ֆիլիյէթի իճրա էտէմէյէճէքլէր .
 Սահմանագրութիւն պրաքմայաճաք քի միլէթի
 քէնտու քեարուքիսպ , զէֆք վէ սէֆա ու նէֆսա-
 նիյէթլէրինէ գուլլանալար , սապըզը կիպի միլէթ
 քէնտիլէրինէ օյունճաք օլմայաճաք , օ սէպէպտէն
 էօլտիւրմէյէ գալքըշտըլար . կէլ պաք քի պու խա-
 յընլէր պիր թագըմ սէֆիլ սաֆտէրուն ատէմ-
 լէրի տէ գանտըրտըլար վէ քէնտիլէրինէ պէլ
 պաղլաթտըլար . զիրա օ սաֆտէրունլարըն աղնա-
 եաճաղը լիսանը չօք կիւզէլ պիլիւրլէր իտի . օ լի-
 սանտան սէօյլէշտիլէր . (Ականջգ խօսի Խ .
 Սիսաքեան) :

Ա՛խ , սաֆտէրուն միւպարէք միլէթտաշլարըմ .
 սիզլէրի ալտատանլարա , օ ինսաֆսըզ Աստակլարա .
 շուգատարճըք օլսուն տէմէ լի տէյիլմիտիսիզ քի .
 “ կիւզէլ ամմա պու գատար սէնէ տիր միլէթ սի-
 զին էֆքեար ու բէյինիզ իլէ իտարէ օլտուղը ճի-
 հէթլէ 30 - 32 միլեօն նուֆուսլու պիր մէնշուր
 Արմէնի միլէթի չիւրույէ չիւրույէ տէօրթ միլեօն
 եանի Տատէմտէն պիր ատէմ քալտը : Գօյ վէրին
 եագամըզը , զաթը հիչ կիպի գալմըշըզ , պիրազ տա
 Սահմանագրութիւն իլէ իտարէ օլալըմ . եա օտուր
 քի գալան տա պու եիւզտէն հիչ օլուր պիթէր ,
 եա օտուր քի իսլահ օլուր միլէթ , զայպ օլան
 շան ու շէօհրէթիսի գաղանըր , պիղտէ աղ չօք միլ-
 լէթ սըրասընա կէչէրիզ ” :

“ Թէմսիլտէ խաթա օլմաղ ” տէրլէր . աֆ օ-
 լունտուն պանա միլէթիմիզին հալը հազրէսինի
 ճան չէքիչիք պիր հասթայէ պէնզէթմէյէ , վէ թէր-
 սինէսի օլարաք տէ իտարէի սապըզէյը պիր մէնշուր

Աւրորալու հէքիմէ : Մասմանագրութիւնը տա հա-
 թըրլար իչինն դօճաքարը նասահաթընա թէշպիհ
 իթմէյէ : Մահիհ Աւրորալու հէքիմի հէքքէս փէ-
 սէնտ էթմիշ, անճաք հաստամըզտան դաթը ումիտ
 օլմըշ, էլլէրինի երդամըշ այագ այագ իւղէրինէ
 աթմըշ ճան վէրմէսինի թամաշա իտէյօր, հաստա
 էօլիւ հիյէթինէ կիրմիշ, սույը, քէֆինի, մեղարը
 հազըր օլմըշարըր, պիր տէ օարալըդ դօճաքարը
 կէլիւր տէ շունուն աղղընտան պիր դաշըք փէքմէզ
 շէրպէթի աքթըրըն տէրսէ, օսէսի իշիթմէյիպ
 իճրա իթմէյէն պիր քէֆսիղ օլապիլիւր մի, պիզտէ
 պու գատար տէ իտրաք վէ ինսաֆ ու մուհապպէթ
 եօղըտի քի իճրա էթմէտիք, հաշ պու քի նիչին
 մուրաիլիք էտիյօրըմ, իտարէի սապըզըն իտի քօ-
 ճա դարը նասիհաթը վէ Մասմանագրութիւն տըր
 ասըլ գուրթարըճըմըզ, Գրանսըզլը հէքիմի համտ
 օլսուն, սայէյի սալթանաթը սէնիյէտէ թաստիք
 վէ իրատէսի թաալլիք օլունարաք միլլէթէ իհսան
 օլունմաքտա տըր, զիրա ատալէթլու Փատիշահը
 ալէմփէնահ էֆէնտիմիղ հաղըթլէրի հիշ իստէ-
 մէզ քի միլլէթիմիղին իտարէի տախիլիյէսի պիր
 շիթսիղ պօստան միսալի դալսըն վէ հէր իստէյէն
 սէրպէսթճէ իչինէ կիրիպ մէրամը կիպի օյնասուն,
 նասըլ քի տիւշման Ասսակլար իստէյօրլար իտի քի
 շիթլէնմէսին, անճագ միւրատլարընա նայիլ օլա-
 մատըլար :

Այիղ պու նումուսը էկէր վաղթընտա իհտաս
 էթմիշ օլայըտըք, պիլիլիւրմիսինիղ շիմտի նէ գատար
 բահաթլանմըշ, շէրէֆլէնմիշ վէ միլլէթը սայիրէ
 ինտինտէ իթիպար քէսպ էթմիշ իտիք, անճաք
 շիֆայտա քի պիզ պիրի պիլիլիւրլի քէփազէ է-
 տիյօրըզ նէֆսանիյէթ դարէզ իլէ, էլիմիղ իլէ
 քէնտի էվիմիղի պաշըմըզա երղըյօրըզ :

Միլէթիմիդին իշինտէ նէ գատար ազըլը
 զէվաթ վար քի, էվ տիւշմանը գորգուսունտան
 ազըլարընը միլէթ մէնֆաաթընա գուլլանմայօր-
 լար. նէ գատար գալէմ, հիւնէր մարիֆէթ սա-
 հիպլէրի վար տըր քի խային վէ զըտ հէմմիլ-
 լէթ էլինտէն քէնտի քէնտիլէրինի պօհալաթ-
 մըշ տուրուեօրլար. միլէթիմիդ նէ գատար լու-
 գումլու իշլէրէ միւհթաճ տըր քի, պու ուղուրսուզ-
 լար մէն էտիյօրլար:

Պունլարըն ասըլ սէպէպինի արարսաք. “Պէն
 պէօյիք օլայըմ, պէնիմ սէօղիւմ օլսուն. սահիհ
 էյի շէյ ամմա, մատէմ պէն տիւշիւնէմէտիմ, իճ-
 րա օլմասըն. օ քիմ քի՝ իշէ գարըշաճաք, օ
 պէնիմ հուղուրումա չըքաճաք ատամ մը տըր”:
 Տահա պիր չօք չօճուք գըղգանճըղընտան իսլա-
 րէթ թէհի էֆքէարլար տըր քի, նասըլ քի Յակոբ
 սրբազան առաքեալ պույուրմուշ տըր. “Նէրէտէ
 քի քէն վէ գըղգանճըք վար, օրատա ճէմիւլ
 հօլսուղլուք վէ ֆէնալըքլար մէվճուտ տըր”:

Միւմքիւն տէրիդ քի պու ֆէնալըքլարտան
 միլէթը սայիրէտէ տէ աղ չօք պուլունսըր: “Նէ
 սէպէպաէն օնլար կէնէ միլէթ սէվէն տիրլէր
 պիլիմիսինիդ. գըղգանճըք ինտան օղլունա թա-
 պի՝ տիր. անճաք ալիմլէր գըղգանճըղը իքիյէ
 պէօլէրլէր, պիրի քեամիլ վէ պիրի չօճուք. պիղիմ
 միլէթտէ օլան գըղգանճըք չօճուք քըղգանճ-
 լըղը տըր, նիշին քի փէք ուֆաճըք շէյլէրէ տա-
 խի քըղգանճըք կէօսթէրիրիդ. չօճուք կիպի
 տիւշիւնմէ, սասըր, թահամմիւլ վէ թանրմաք պիլ-
 մէտիյիմիդ իշիւն, զարարլըյը ֆայտալըտան սէշէ-
 մէյիդ: Նասըլ քի պիր չօճուք քէնտի չաղընտա
 պիր չօճուղըն սէվիլմէքտէ օլտուղընը կէօրտիյի
 կիպի՝ քէնտիսի գայրու սէվիլմէյէճէք տիր գանն

էտէրէք պաշլար աղլամայա, պաղըրմայա, վէ չա-
պալար պըրաքմազ քի օնը սէվսինլէր. պիզ տա-
խի չօճուք կիպի գըզգանարաք՝ պաշլարըզ չաղըր-
մայա, ուրմայա. աճըմայօրըզ քի պու պիզիմ
միլէթիմիզ տիր. պիլէք տախի քի պու պիզիմ
միլէթիմիզ տիր. պիլէք տախի քի օնա էթաի-
յիմիզի քէնտիմիզէ էտիյօրըզ, կինէ իճրասընա
չապալարըզ, նիչիւն քի չօճուք կիպի Ֆարքընտա
աէյիլիզ, զիրէ Ֆիքըիմիզ հըրսըմզտան պուլութ-
լանմըզ օլուր :

Անճաք սայիր մէլէթլէրին գըզգանճլըզ
կէրչէքսէն քեամիլ տիր, զիրա օնլարտա պիր էօլ-
չիւ կէօրիյօրըզ. տիւչիւնիւրլէր, գըյասը նէֆս
էտէրլէր, հազը թանըրլար, արգատաշլարընտան
պիրի պիր ազըլլը իշ եափարսա, պիր մէնֆաաթլը
սէօզ սէօյլէրսէ, տիյնէյիպ թէֆթիշ իտուպ
պէյէնիր, հազզ վէրիր, մէտհ էտէրլէր. պիր
իշ իչիւն միլէթինաէն պիրիսի մէտհ վէ սէնա
օլունտուղընը իշիտիրսէ, քէնտիսի իֆթիսարլա-
նըր, սէֆա քէսսլ իտէր, պիր եապանճը եանըն-
տա պուլունտուղը հալաէ՝ միլէթինաէ օլան հապպէ
գատար պիր էյի շէյի գուպպէ գատար եափար,
օյանըր պիլիր քի քէնտի միլէթի շէրէֆլէնիրսէ
քէնտիսիտէ շէրէֆլէնմիշ օլուր : Իշթէ պու սէ-
պէպլէրտէն միլէթլէր իլէրի կիտէր, տահա զի-
յատէսի՝ միլէթաէն պիրիսի պիր ազըլլը իշ եա-
փարսա՝ քէնտիսի ճահա իտէր քի օնտան տահա
ալասընը եափսըն, պունլար իչիւն տիր քի օնլար-
տա օլան մարիֆէթ վէ իլիմ տահիպլէրի կիւն
կիւնէ չօղալլուպ շէրէֆլէնիյօրլար :

Պունլարըն սէպէպի իլէ իլիմ եանի օգու-
մաք եզմաք պիլմէլէրի տիր. պիզլէր իսէ շիմ-
տիյէ գատար ըուհանի Ազիզ փէտէրլէրիմիզին

պաղիւնքի, վէ միւլէթ պաշտօնք իւնւանը իւն
 պէօպիւրլէնէն պաղի աղալարըմըզն օգումաք
 եաղմաք վէ իլումը սայիրէտէն պիխապէր օլմալարը
 էճէլտէն, ճէմաաթըմըզ ալիմ օլուրսա՝ պիղի
 ճահիլ օլտըղըմըզը կէօրիւր աղնար, իշիմիղ գալ-
 պա չըքար, պիղէ էթտիքլէրի իՏթիրամաթ վէ
 բայէթի դայրը էթմէզլէր, Ֆասիտ էֆքեարլար
 իւն պիղլէրին պէօյլէ ճահիլ գալմասընա սէպէպ
 օլմալը տըր: Համտ օլտուն՝ չօղումուղ պու տիւ-
 պարանըն Ֆարքընտա օլուպ, իլմէ բայէթ վէ էօյ-
 լէնմէյէ դայրէթ իթմէքտէ իսէքտէ, փէք չօղու-
 մըզտա հալա էհմալլըզտա պուլունույօրըզ քի,
 սօղրա պու պիղէ փէք փահալը օլաճաք տըր:

Բուխաթ տիլէրիմ պիր դաչ սէօհպէթ տէ
 սիղէ սունմայա, եա միւլէթին բուհանի վէ ճիս-
 մանի պաղի ճահիլ չօպանլարը, սիղին պու իթիգա-
 թընըզ Ֆասիտ վէ եաղնըշ տըր, կէլին միւմքին
 իսէ շուրասընը միւթալէա պույուրուն, ճահիլ
 հիչ պիր շէյին դըյմէթինի վէ հիչ պիր պօրճը-
 նը պիլմէտիյի միսիլու բայէթ վէ իՏթիրամաթը
 տէ պիլմէզ, անճաք զուլմ վէ իՖթիրատան գօրք-
 տուղը իշիւն տիր քի սիղէ միւթի օլույօր, զուլմ
 վէ իՖթիրա իսէ պու վաղթի ատիլէրտէ պիր փա-
 բայ իթմէզ օլտուղընը պիլիբսիսիզ, դիրա էսկի
 վազըթ կիպի հիւքիւմաթ սիղին իՖատէնիղէ փէք
 չօք ինանամայօր, մատամ պէօյլէ տիր միւլէթի
 ալիմ էթմէյէ չալըչըն, ալիմ ատամ հասպէլ ին-
 սանիյէթ սիղէ բայէթտէ գուսուր իթմէյէճէք
 տիր, սիղին ճահիլ օլմանըզ օրթայա չըքար տէ-
 յի գօրքար իսէնիզ սիղտէ իստէսէնիզ ալիմ օ-
 լուրսընըզ, համա օլտուն միւլէթտէ նէֆսինի ին-
 քեար իթմիշ պիր ընկերութիւն վար, սէքսէն
 եաշընասա օլան իՏթիրարլարա տալի օգումաք եազ-

մաք էօյրէտիյօր, պույուրըն տէվամ իտին, պուն-
տան դաթի նազար զիմէթ գապուլ իթմէմէլի զան-
նրմ, պէշ օն քիշինին Ֆօյասը չըքմամաք իշին
պիւթիւն պիր միլէթին խարապիյէթինէ սէպէպ
օլմաք :

Միլէթիմիզին սիֆաթը ինսանիյէթինէ նա-
զար օլունտուքտա փէք պէօյիւք եիւրէքլի կէօրիւ-
նիւր . անճաք պիզլէրտէ էօյլէ պիր եիւրէքսիզ-
լիք վարտըր քի թէաճճիւպ օլունուր, պու եիւ-
րէքսիզլիքտէն տիր քի էն ազ պիր շէյտէն տախի
թիթիզլէնիր տարըլըրըզ . պունտան իլէրու կէլիր
միլէթէ սօվուք պաքմաքլըղըմըզ վէ օնըն տէ սէ-
մէրէսի տիր միլէթի թէրք իտուպ եապանճըյա
դարըշմաքլըք . պու հալիմիզ հէր եէրտէ վարտըր
խուսուսի իլէ պիզիմ Հալէպ, Անթէպ, վէ Քի-
լիստէ, պիրիսի պիր ճուզեի իշտէն տարըլարըր
կիպի խըրսընը տին վէ մէզհէպ տէյիշտիրմէսինտէն
ալըր . (անխ, պու մէզհէպ տէյիշտիրմէք ինսանիյէ-
թէ նէ քատար զըտ շէյ օլտուղընը սիզլէրէ այ-
րըճա պիր քիթապ իլէ ազնատտն օլայլտը) :

Պիր շիրքէֆ խույումուզ տէ շու պիրի տիր .
միլէթիմիզտէն պիր ատէմ միլէթէ պին թիւրլիւ
էյլիքլէր իշլէմիշ օլուպ, պիր տէֆա տա աքսի
պիր թագսիրաթ իթմիշ օլտա օ էյլիքլէրի անիտէ
ունուտուպ հէման տարըլըր օնը էզմէյէ գալքը-
շըրըզ . պիր մէնֆաաթլու իշէ պաշլատըղըմըզ զէ-
ման ազըլը վէ ազլըրզ պիր ատէմտէն պիր զէմ
եա պիր իխթար իշիթսէք, հէման հըրսլանըր վազ
կէչէրիզ, վէ պալըք կիպի քէն իտուպ պիր չօք
վազըթ միլէթ լաֆընը լիսանըմըզա պիլէ ալմա-
յըզ . աճապա պու խույումուզ պիզէ խէզապ կիպի
պիր շէյ մի տէյի վէրիլմիշ քի նէրտէ տէօրթ Ար-
մէնի պուլունուրսաք, հալի տէ պու տըր, արղու

օլունուր քի պու Ֆէնա խույումուզը ունութմաք
 իշինն շաղլըղա միւսլթէլա օլալըմ քի կէօղ աչըք-
 լըղը տէ տէնիլիր . զիրա պունը իլէ միլլէթէ
 մախսուս օլանն շու սաֆրալու մէշրէսլ միւլայիմլէ-
 նիր . կէրչի շաղլըք վէ կէօղ աչըքլըղընտան պաղը
 տէֆա կիւնասլար իլէրի կէլիր իսէ տէ . օնլար
 թէք թէք առէմլէրէ բաճիօ լուր , սաֆրալու մէշրէ-
 սլիմիղտէն իլէրի կէլէն կիւնասլար իսէ թէքիլմիլ-
 լէթիմիղէ բաճի տիր , մատէմ քի պէօյլէ տիր
 “ Իքի Ֆէնալըղըն ուֆաղը ” շու սաֆրայը շաղ-
 լըղա թէպտիլ իթմէք տիր :

Պիղէ թապիաթ օլանն պու սաֆրալը մէշրէսլին
 զարարլարը ֆաղաթ եօղարտա թարիֆ իթտիքլէրիմ
 օլմայըսլ , ֆասլիյէթ տախի պունունն մէյվէսի տիր .
 վէ պու իսէ պու էսիրտէ օ դատար ալէսէվիյէ օլ-
 մուշ տըր քի առէթա պիր էյլէնճէմիղ սայըլա
 պիլիր , պիր մահալտէ իքի սէօղ օլմաղ քի պիր
 պուչուղը զէմ վէ ֆասլիյէթ օլմասըն վէ օ տա օ
 հիյէթտէ քի , առ գըրմաք , էվ երքմաք , ըրզ ,
 իթիպարա տօքունմաք վէ տահա նէ պիլէյիմ նէ
 եէրի կէօյիլ թիթիրէտիր սէօղլէր , զիատէ թէաճ-
 ճիւսլ օլունանն տէ շու քի իքի սէօղիւ պիր արայա
 կէթիրուսլ սէօյլէմէսինի պիլմէյէն առէմ ֆասլ
 ու զէմմէ սըրա կէլտիյի հալտէ , էօյլէ պիր էհլի
 քէլամ քիշիլէր քօճա պիր ճէմաաթի տիյնէթտի-
 րիր քի թըսքը հազրէթի Վիւլէյմանըն պույուրտը-
 ղընը թաստիք իտէր . “ օլալըմ առէմ . . . տուտաք-
 լարը իւղէրինէ աթէշ թօփ իտէր ” : Աճապա միլ-
 լէթիմիղ օթուղ , օթուղպէշ միլլէօն նուֆուս օլտուղը
 հալտէ շիւրիւյիւսլ թիւքէնիսլ տէօրթ պէշ միլլէօն
 նուֆուս պրաքան սէպէպլէրին պիրիսի ֆասլի-
 յէթ վէ զէմմէ մէյալ թապիաթըմըղ տըր տէ-
 սէք եանըլըրմըլըղ . զիրա միլլէթ թուֆանիլէ

թէ լէ՛ֆ օլմատը , իլլա պու վէ պու կիպի Ֆէնա ,
 լըքլարտան . իմտի տէտիք քի միլլէթին շէնլէնիպ
 իլէրու կիթմէյէ սէպէպ արդատաշ օլաճաք վէ ար-
 քատաշլըղըն պաղը տէ մուհապպէթ աիր , անճաք
 պու եարամաղ տիլլէրիմիղ պիղտէ վար իքէն
 միւմքի՛ն մի արքատաշլըք իթմէք . զիրա մուհապպէթ
 իլէ պիր արայա թօփլանան պինլէրճէ արքատաշ-
 լարը պիր եարամաղ տիլլ գատիր տիր տաղըտըպ
 ալթ իւսթ իթմէյէ , նասլ քի պունլար իչիւն սըր-
 բաղան առաքեալ պույուրմուշ տըր . “ Մութլու
 տըր սիղլէրի ալթ իւսթ ինտէնլէր քէօքլէրին-
 տէն քօփարըլալար ” : Հիչ պիր միլլէթ էյլիյինէ
 չալըշան ատէմ եօք քի պունլարտան եարալանմամըշ
 օլա , սէն նէ էյլիքլէր ետիա պիլիբսէն ետի ,
 միւմքիւնի եօք պիր քուլպ թագարլար , պիր իֆթի-
 րա իտէրլէր . սախթէ պիր սօֆուլըք էլլէրինտէ
 գալղան օլմուշ , զամիրլիյիղ տէյի խալքը ալտա-
 տըյօրլար : Ա՛խ , սօֆուլար էյիճէ պիլին քի պու
 տիւնեատան կէօշտիւյիւնիւղ վաքիթտէ սայիր կէօ-
 նա տիւչիւնմէլէրինիղ օլաճաք . զիրա պու Ֆիիլու
 հարէքէթինիղ իլէ փէք տէ խէլասէթ պուլամա-
 սընըղ . իշիտին հաղրէթը Միւլէյմանըն սիղին ի-
 շիւն պույուրմուշ օլտուղը շու քէլամը . “ () եօլ-
 լարը քի ինսան աօղրու տըր տէյի զանն իթմիշ , օ
 եօլ ճէհէննէմին ալթընա չըքար ” , եիւրէկինտէ
 սապլը Ֆէնալըղըն վար , էյլիք շէքլինտէ հէր քէ-
 սէ իճրա իթմէք իչիւն օֆիլի պայրաք իթմիշ
 էլինտէ թութմըշ սըն , օնը իլէ միլլէթին էվինի
 երղըյօրսըն , սօնղրա մահշէրտէ նէ՛ ճէվապ վէր-
 մէլիսին . միլլէթ սէնի խահ նախահ , նաղըր , ը-
 իս թանըյօր տէյի սէն զուլմուսը՞մը իճրա իթ-
 մէլիսին , ճահաըն շու օլմալը տէյլի մի քի՛ միլ-
 լէթտէ օլան Ֆէնալըքլարը գալտըրըպ եէրինէ էյ-

լիքշէր իհասաս իտէսին, Աւազըն վէ միլլէթին
սէնտէն մեմուլ իթտիյի պու տէյիլմիտիր, հալ
պու քի սիզ օնըն գըտտընը իճրա իտէրէք պիր
տէ պիր սօֆուլուք գուլլանըյօրսընըզ:

Պու թաքլիտ սօֆուլուք օ վաքըթ սահիհ օ-
լուր քի, սահիհ վէ տօղրու մուհապպէթին օլա-
վէ պունուհտա նըշանլարը պու օլմալը պըր քի՝
միլլէթին վէ գարընտաշընըն էյլիկ վէ շէրէֆինի իս-
տէյէսին, միլլէթ ֆուգարասընը պուլունտըղը սէ-
ֆալէթտէն գուրթարմայա, գըղ վէ էրքէք շօճուք-
լարը անա լիսանլարընը սէօյլէմէք վէ օքումաք
եաղմաք էօյրէնմէյէ իգտամ ու ղայրէթին օլա-
անճաք եաղըք սէնին սախթէ սօֆուլըղըն զիմմէ-
թինին կէօղլէրինի փէրտէլէթմիշտիր, շէյթանէ եա-
քըղըր իշլէրտէ պուլունըյօրսըն, հէր քէսէ մէ-
լայրէք եաքըղըր ամէլլէր տիր տէյի եութտուր-
մաղէ շապալայօրսըն. հէր ատէմ կէօրիւյօր տօղ-
րուլուք տէտիյին եալանը, ալիմլիք տէտիյին ահ-
մաքըք օլտուղընը. զիրա ոսֆի սախթէ սօֆու-
լուղըն մէյվէլլէրի պունլար օլապիլիր. պագ Առա-
քեալ նէ պույուրույօր. “ Ակէր եիւրէլինիգտէ
գըսքանճըք, աճըլըք վէ գըտլըղընըղ վար իտէ
եալանը կէրչէք իտէրէք էօյիւնմէյին. զիրա օ
կէօքտէն կէլմէ ալիմլիք տէյիլ տիր, իլա տիւն-
եավի վէ շէյթանի ”: Քիլիսէլէր եափտըրմաքը-
ղընըղ, լամաղ ու նիաղ վէ գէքեաթ վէրմէլլէրի-
նիզ, բահաթըք օլմասըն տէյի վափօր իլէ կիթ-
մէյուպ պին սէֆալէթլէր իլէ գարատան Քուտսու
շէրիֆէ կիթմէլլէրինիզ, փէհրիզ վէ օրուճընըղ,
աղճէ սարֆ էտիյօրըղ կէօսթէրէրէք միլլէթի սօյ-
մալարընըղ ճէմիսիտէ սախտէ տիր, նիշիւն քի
մուհապպէթին էսէրի կէօրիւլմէյօր սիղտէ. զիրա
միլլէթինէ, գարընտաշինէ մուհապպէթի օլմայա-

նրն Ալլահա տէ մուհասպակէթի օլամաղ վէ Ալլահ
հա մուհասպակէթի օլամայանրն Ֆաղիլէթի տէ նա
Ֆիլէ տիր . ինանմաղւան օգու Պօղոս Առաքեալըն
ն . Արն . ծգ . պաշը : Պու պէօյլէ օլտուղը հալ
տէ կէլին պու Ֆիլիլտէն եանի եարամաղլըքտան
վաղ կէշէլիմ , սահիհտէն Քրիստոնեայ վէ կեր
շէքտէն միլլէթ սէվէն վէ սահիհտէն Ֆաղիլէթ
քեար օլալըմ :

Հայ վախ , պու նէ հալէ տիւշտիւք , պու
նէ ալլաքլըք տըր էթտիլիմիղ , եանի պաշըմըղտա
օլան միլլէթ պիղի թայիպ իտէյօր , պիղի դէվքլէ
նիյօր , նէտիր պու . դարընտաշ մուհասպակէթի պիր
տէն պիրէ մի պիղտէն քալքմըշ . էկէր պէօյլէ իսէ
քրիստոնեայըղ տէյի քիմի՞ ալտատըյօրըղ . տէիլ
միքի քրիստոնեանրն նըշանը մուհասպակէթ տիր : Պիւ
րիւլմիշ ախ Արարատ տաղը , սէնին պաշընտան էօյ
լէ պիր թաթլը բիւզկեար էսիյօր քի ասըլ ճէննէ
թին բիւզկեարը տըր . սէնին էթրաֆընտա սաքին
օլտուլար տէտէլէրիմիղ քի տայըմ իշլէրի թաթլը
թաթլը գօնուշմա մուհասպակէթ , պիրլիքլիկ , պիրի
պիրինէ եարտըմ իթմէք , պիրի պիրլէրինին էյլի
յինի իսթէմէքտէն իպարէթ իտի . 'օնլար պիղիմ
աթալարըմըղ իտի քի ասլա գըսքանճլըք , իթթի
Ֆաքսըղլըք , քէն , դարէղ , նէֆսանիյէթ , պիրի
պիրլէրինին կէօյնիւնիւ գըրմաք , վէ սայիր պու
կիպի պիղտէ օլան Ֆէնալըքլարը պիլմէղլէր իտի ,
օնուն իշիւն իտի քի , տայըմ բահաթ , սէլամէթ ,
գէնկին , ալիմ . . . . վէ մութլուլանմըշ իտիլէր :

Պիլէմէյօրըղ քի շիմտի պիղիմ իւզէրիմիղտէն
նէ Ֆէնա բիւզկեար էստի քի , հէփ էյլիկլէրի ու
նուտուպ կէօթիւրտիւ , պիղ քի օնլարըն թօրուն
լարըյըղ , պիղ քի օնլարըն գանընտան հասըլ օլ
մուշըղ նիշին պիղլէրտէ օ էյլիկլէրին էսէրի պու

լուսնմայօր, նէ վազըթ քի չօստանլարըմըզըն Ֆի-
թուրսուզըզընտան եապանճըլար իչիմիզէ կիրաի-
լէր, օ էյլիքլէրի պիզլէրտէն չալու պէնտիլէրինէ
մալ իթտիլէր, մուգապիլինէ պու Ֆէնա եօլսուզ-
լուքլարը պիզէ կիյտիրաիլէր, վէ սալթ օնու իլէ
գանաաթ իթմէյուպ եիւրէյիմիզէ տախի էքտիլէր
քի օրատա աթալարըմըզըն թապիաթընա զլա թա-
պիաթլէր պիթիպ քէօքլէնսին քի պիզլէրի իստէ-
տիքլէրի կիպի գուլլանսընլար, օնլար պու Ֆիիլի
օ գատար ազ վաքիթտէ իճրա իտէպիլտիքլէրի
հալտէ նէ աճայիպ տիր քի, պու վաքթըն միլլէթ
ալիմլէրի պունճա նասիհաթ վէ իքրամ իտիյօրլար,
միլլէթի սայիրէնին մօստրալարընը կէօրիյօրըզ,
վէ հէր կիւն սէֆալէրտէ ախ ու վախ իտիյօրըզ,
էօյլէ իքէն պիր գահր իթմէյուպ շու եիւրէկիմիզտէ
պիթէն եապանճը թօհում զէհիրլի մահսուլլարը-
նը չէքիպ աթմայօրըզ, նիչին քի Ֆէնալքլար կէօ-
զիւմիւզիւ գափաթմըզ վէ գուլաքլարըմըզը թըքմըզ
տըր :

Ա'ի, աճապա նէ զէման մէքթէպլէրիմիզ չօ-
ղալուպ լայըքը վէջհ իւզէրէ իտարէ օլաճաք, սա-
հիհտէն Արմէնի ճանլու հօճալար (վարժապետ)
պուլուսնաճաք քի զըզ վէ էրքէք էվլատլարըմըզը
քիւչիւքտէն թէրպիյէ իտուպ պարի օնլարը օլսուն
տէտէլէրիմիզէ պէնզէտէճէք, պիզիմ օլաճաղը-
մըզ եօք կիպի կէօրիւնիւյօր, հիչ տէյիլ իսէ օնլար
օլալար իտի, կէլին սէվկիւլլիւլէրիմ ճահտ իտէ-
լիմ թէմէլլի վէ թէրթիպլի մէքթէպլէր թէչքիլի-
նէ վէ զըզ էրքէք էվլատլարըմըզը լայըքը իլէ
էօյրէթմէյէ :

Աէ զէման տէրիզ վէ իսայալ փիլաֆը իլէ
տօյմաք իստէրիզ, էկէր սալթ ախ ու վախ իտէրէք
նէզաման թէքրարլարսաք հիչ պիր իշ իտէմէյէ-

ճէյիզ . նէյէ՞ պէքլէյօրըզ , կէօքտէն մէլայըքլար մի
 էնիպ պունլարը եափաճաքլար , եօխսա եապան
 ճըլար մը . էվէթ եապանճըլար եափաճաք տըր .
 եաղըքլար օլսուն պիզէ , պիզ պէօյլէ Ֆիթուրսըզ .
 ույուտուղումըզ հալտէ . իշտէ եապանճըլարըն պի
 ըիսի Ֆրանսատան , պիրիսիտէ Ամերիգատան կէլիպ
 շիթսիզ պաղլարըմըզ կիրմիշէր . Հայ վէ թաղէ
 եիւրէքլի գըզ վէ էրքէք շօճուքլարըմըզն եիւ
 ըէկինէ եապանճը թօհումը էքիյօրլար . պաղընըզ
 պիր , պաղընըզ , պիզ նէրէտէ Ֆրանսա վէ Ա
 մերիգա նէրէտէ , օնլար օրալարտան կէլիպ մէք
 թէպլէր աշտըլար , էվլատլարըմըզն տամարլարըն
 տա պէլքի պուլունան պիր մըքտար էրմէնի գա
 նընը տա օնլար շէքիպ եէրինէ Պիոս վէ Ա ուտէր
 գանը տօլտուրույօրլար . պիզ պէօյլէ պէքլէյէլիմ
 քի աթալարըմըզ Հայկըն Ա ուսաւորիշին գանընը
 սօքաճաղըզ . պէն ինսանիյէթէ ըայէթէն հայըֆ
 լէր օլսուն տէտիմ . քէշքի պիրիսի պանա օ ըայէ
 թի իթմէյուպ այըպլար օլսուն տէսէ իտի . նիշին
 քի կէշմիշ ղէմանտա պիզէ թապիաթ օլմուշ օլան
 եապանճը մարապալարըմըզ իւղէրիմիղտէն տէֆ իթ
 մէյէ ղայրէթ իտէճէյիմիզ եէրտէ կիւն կիւնէ արթ
 մասընա սէյիրճի օլըյօրըզ վէ պէլքիտէ սէպէպ .
 պունլար պիզէ նէ պահատա մալ օլըյօր պիլիւրմի
 սինիզ . պէօյլէ պէօյլէ պապատան գալմա էվիմիզի
 գափըպ քիւլ իաուպ պիր կիւնտէ կէօղիւմիւզի աշա
 ճաղըզ քի էլլէրին ախըրլարը քէօշէսինտէյիզ
 “ հէր քիմին գուլաղը վար իսէ իշիթսին ” եաղըք
 տըր պիզէ վէ իամիմիզէ . շու հաճէթսիզլիյի պիր
 թարաֆ իտէլիմ եապանճըյա մէյիլ վէրմէտէն
 վազ կէլէլիմ . քի տէտէլէրիմիզին շան ու շէրէ
 Ֆինի թահսիլ իտէճէք ամէլլէրէ պաշլայալըմ
 ճիւմլէմիղտէ թէսպիհ իթմիշ տէրիզ քի .

« Եւ իմա ի իշխմիդ տէ միլէթ իշխան եիւրեկի աճըք
 քիմսէ գալմամըշ տըր » : Մահիճ իշխմիդ տէ պէլ-
 լէտիյին էն զիյատէ եիւրեկի աճըք ասամ տախի
 սըրասընը պուլտուզը հալտէ քէնտի խայրընա
 պագար , միլէթ իշխան էպէտի իշկիլլէնմէղ : Աիր
 պաշղա հալըմըղ տահա վար քի , միլէթի սայիրէ
 իշխան զայէթ եիւրեկի աճըյան , մէրհամէթլու վէ
 մուհապպէթ լիյիղ տէ քէնտի միլէթիմիղ իշխան
 տիւնեատա պիղտէն մէրհամէթսիղ ատէմ եօք տըր
 տէսէմ ճայիղ . պու իսէ էօյլէ իսպաթլար իլէ
 մուսպէթ պիր զարայիպ տիր քի նէ իսիմ վէրմէ-
 լիյիղ պիլէմէյօրըմ . պիրի տէ քէնտի քէնտիմիղի
 հաղմ իտէմէտիյիմիղ , չէքէմէտիյիմիղ տիր , եա-
 նիա . « Հայ մը տըր , օ քիմ տիր . սանա քիմ
 տէյօրլար , շու տիւնքի չօճուղա պաք կէլմիշ պա-
 նա նասիհաթ վէրիյօր » տէմէլէրիմիղ տիր , վէ
 պիղի արղատաշլըքտան մահրում իտէնին տէ պէօ-
 յիւյիւ պու տըր . պունտան տըր քի պիր չօք ա-
 տամ պիր արայա կէլիպ պիր գումբանիա օլա-
 մայօրլար , չօք զահմէթլէր իլէ օլսալար , եափ-
 սալար պիլէ . տօղմագտան էօլիւրլէր , ումումի միլ-
 լէթին մեսալիհինի թէսվիյէ իթմէք իշխան պիր վա-
 դիթտէն պէրու թէշքիլի ատէթ օլան միլէթ մէճ-
 լիսլէրինին տայիմի գալմամասը վէ գավիա ու
 նիղատան կէօղ աշամամասը տէ պու սէպէպտէն
 տիր . նիշին քի զիքր օլունան խույլարըն ճէմիսի
 տէ օ ազալամտա մէվճուտ տըր . աճապա նասըլ
 անլաթմալը քի սէն պունլարը կէօյա տիւշմանըմա
 իտէյօրըմ գըյաս իտիյօրսըն ամմա , քէնտիւյէ ի-
 տիյօրսըն հասլէրին եօք տըր . պու նասըլ ինսան-
 լըք տըր քի Աեարոս զայէթ Ֆայտալու պիր շէյ
 Ֆիզր իտէր , մէճլիսէ իխթար իտէր վէ իլէրու
 կէլմիսինէ տէ իղտամ կէօսթէրիլ , պիր տէ էօ-

Թէտէ Պօղոսըն Աետրոս իլէ աշըրը տէրէճէ զըս
տիյէթի օլտուղընտան օլանճա գուվվէթի սլաղույէ
վէրիբ, մահալսըղ պիբ շէյտէն պիբ նիղա շըքա-
րըր, մէճլիսի տաղըտըր, պիբ տալիա տըր միլէթի
ալթ իւսթ իտէր, նիչիւն Աետրոսըն տէտիյի օլ-
մասըն. այ ատէմ, զօյ վէր միլէթ իչիւն տիւ-
շիւնիւլէն էյլիք իճրա օլսուն տէ, սէնին Աետ-
րոստէ էօտիւնճ էօճիւն վարըմըշ, տինինէ էլ-
վէրիբսէ, կիթ սլաշղա պիբ եէրտէ սլաշընը փարշա-
լա, զօլունտան քիմ թութար:

Տօղրուսունը սօյլէմէք, եաղմաղ ինսան օ-
լանա պիբ մուգատտէս պօրճ օլտուղընը պիլտիղիմ
իչիւն, ճէսարէթ իտէրիմ տէմէյէ քի պու սէ-
պէսլէրին քեաֆֆէսի տէ, “ Աէն իմ, օ քիմ տիր ”
տէյուպ միլէթի աաէմ եէրինէ զօմամամըղ տըր,
պիբիմիղ սանտըղըմըղա պէշ օն ալթուն զօտու-
ղումըղ հալտէ, վէ ճանիպի հիւքիւմաթ մէմու-
րանընտան տէ գուրտ, թիլքի, վէ այընա
եաղըշըր օյունլար շըգարմագ սէպէպինտէն պիբ
ղաշ զէվաթ թանըրսագ, գայըր պիթիբտիգ տէ-
յէրէք պաշարըղ սէֆիլ միլէթին հէր պիբ էյ-
լիյինի քէնտի զարէղ, նէֆսանիյէթ վէ զէվգիմիղէ
գուլլանմաղա, պունըն իչիւն Քորենացի նէ վաղըթ
քի հիւքիւմտարլարըմըղըն իսմինի զիղըր իտէր իսէ
“ Տիւնեանը եըղան ” տէր. պէօյլէ մի օլմալը միլ-
էթէ շօպան վէ շօրպաճը օլան. եօք, իլլա փէտէր
կիպի տիւշիւնիւպ զայլէ իթմէլի միլէթի, քէնտի-
սինտէն քիւշիւք օլանը սէվիպ էյլիք իթմէլի, տա-
յըմ միլէթէ շէրէֆ քէսպ իթտիրմէլի, տէյիլ քի
ֆագաթ էմր իթմէք, հէօքիւմ էթմէք, չալմաք,
չարփմաք, միլէթին էվինի եըքըպ քէրէստէլէրի
իլէ քէնտիսինէ պիբ էվ եափմալը, նասըլ քի
տայըմ իթմէտէյիղ, պունլար պիղտէ վար իքէն

Թէ աճճիւպ ի թմէյէ լիմ՝ քի, « Արչիւն միլէթի՝
 միզ եիւզէ չըքտը, նիչիւն հազզըմըդտա աղըր
 սէօյլէյիպ աղըր եաղըյօրլար, պունուն սէպէպի
 քէնտի ամլ լիյէթիմիզ տիր. եօխտա միլէթի Ար-
 մէնիեան զայէթ միւթիւ, զայէթ էյլիք պիլիւր վէ
 զայէթ ատէպլի տիր. լաքին նէ եափսընլար զա-
 վալըլար զայրը պուչաք քէմիյէ տայանտը. պա-
 քընըզ միլէթ եապանճը միլէթ հիւքիւմտարընա
 նէ տէրէճէ պէնտէփէրվէր տիր. նիչիւն քի զիյա-
 տէսի իլէ թաթլըլըք կէօստէրիյօրլար հազգա-
 նիյէթլէ իտարէ իաիյօրլար քի հէմմիլէթ չօպան
 վէ չօրպաճըսընտէ օնըն էսէրի եօք:

Պու գատարճըք եաղտըզ լարըմըդտան աղնա-
 շըլան միլէթին ճէմիսինտէ պա խուսուս ըուէս-
 տասընտա վէթան վէ միլէթ մուհապպէթի
 զալմատըղը ճիհէթլէ, միլէթտէ տէ ըահաթլըք,
 պարըշըքլըք, ատալէթ, պէրէքէթ, մաղլըմլըք,
 հաղիւրլիք, գարնտաշ սէվմէք, տօսթլուք, միւքէլ-
 լէֆ իշ եաքմաք վէ պունա էմսալ շէյլէր օլա-
 մաղ. օլսա տախի տէրունի տէյիլ սիւրէթի տիր,
 պունլար իսէ պիր միլէթտէ տէրունի վէ տայըմ
 օլմատըղը հալտէ օ միլէթ իչիւն նէ գատար սէ-
 ֆալէթ տիր, զիրա պունլար տըր պիր միլէթին
 քէօք, թէմէլ վէ տիրէյի. պունլար տըր հայա-
 թընա սէպէպ վէ ըահաթլըղընըն տէլիլի. պա
 խուսուս Ալլահըն թէնպիհի վէ ինսանլըղըն թա-
 պիաթը, վէ եաշամանըն ատէթի. օղույալըմ Յա-
 կոբ սրբազան Առաքեալըն Գ. 17. պաշը, պազա-
 լըմ նէ պույուրուօր. « Ասըլ եօգարքը (սէմավի)
 ֆէրասէթ էվվէլա փաղ տըր. «անիէն պարըշտը-
 րըճը, մաղլըմ, գանան, միւհամէթ վէ էյլիք
 մէյվէլէրի իլէ տօլու. միւրայիսիզլիք լէ, վէս-
 վէսէսիզ. ատալէթ մէյվէսի պարըշըքլըքլա էքիլիք

անլերէ քի պարը շքաւոր խտերէր ։

Չօք էսկի թէճրիւ պէլերտէն մատէ , տաճա
տիւնքիւ իշէրիմիդտէն տախի էօյրէնիյօրը քի
խէլաւորմըզըն սէր մէվգիսի օլան մաճալէրտէն պէք-
լէմէմիդ նաֆիլէ օլաճաք տըր . էօյլէ իսէ քէնաի-
միդ պիդ պիդէ տօղրուլմաղա իսլաճ օլմաղա շապա-
լայալում . միլէթիմիդի սէվէն դարընտաշումըզը սէ-
վէն օլալում վէ սէօղ իլէ տէյիլ իլլա ֆիիլ իլէ ,
վէ օտա տէյիլքի իճթիշամ իլէ , Ալլաճ իշիւն . քի-
մէսնէտէն պիր կէօնա միւքեաֆաթ պէքլէմէյէրէք ,
սատէճէ միլլէթ մուճապպէթի արղուսի իլէ միլլէ-
թին էյլիյինէ շապալայալում :

Արդէ մերաս գալան եիւրէքսիդլիյի տէ իւզէ-
րիմիդտէն տէֆ իտէլիմ . պիր ճիւզի իշտէն , պի-
րաղ սէօղտէն , պօշ շէյլէրտէն ալընմայալում ,
եիւրէկ սըզընթըսը տույմայալում , քէնլէնիպ ,
քիւսիւպ քաճր իթմէյէլիմ , դիրա պոււնլար տըր
ճէր պիր ույղուսուղըզը տավէթ իտէնլէր նասըլ-
քի մաճալինտէ թաֆսիլէն սէօյլէտիք . նաթուրամը-
զա եանի եափըմըզա մախսոււն պէօյիւք եիւրէքլիկ
թանըեանալում :

Աիւզէլճէ տիւշիւնիւպ թէֆթիշ իտէլիմ քի ,
ինտան օլանա աալա եազըշմաղ շօճուք կիպի գըզ-
դանմաք , լազում քի միլլէթտէն պիրինին , ալիմ ,
զէնկին , նուֆուսլու , տիրայէթլու խայըրիսաճ օլ-
տուղուսը կէօրիւր իշիտիրսէք սէվինէլիմ շաղ օլա-
լում . իշիմիդտէն պիրի պիր էյլիյի իշիւն մէտճ
օլուսուա քէէննէ պիդ մէտճ օլույօրըզ կիպի իֆ-
թիխար իտէլիմ . պոււնլարաըր պէօյիւք եիւրէք
մաճսուլարը վէ պուրտա դարար գըլար էօղ վէ
Ալլաճանի նօմուս , քի իսպաթլէրի տօլու տըր ա-
զիզ թէվրաթ վէ Յնճիլի շէրիֆտէ :

Տիլիմիդին իւզէրինէ պէօյիւք պիր քիլիա գօ-

յալում, միլէթտաշարքումը զըն իթտիյի վէ իթմէքտէ
 օլտուղը միլէթէ Ֆայտալը էյի շէյլէրի չէքէմէյէ-
 րէք հասէալէնէրէք Ֆասլ ու զէմմ իթմէյէլիմ,
 պօզմայա, մէն իթմէյէ չապալամայալում: Ատեան,
 չօղը տէ եալըն աեաք՝ եաքըն ուզաք մանաստըր-
 լարա կիթմէյի վատ իտէրիզ վէ վատըմըղտա տէ
 սատըք պուլունուրըղ, (քի փէք չօղումըղ իՏթի-
 շամ վէ օրալարտա ատէթ օլան զէվք, սէֆա, վէ
 րաքը շարապը սանա տէմէյօրըմ Արղընի մանաստը-
 րը. զիրա վանահայրընըղ Յովհաննէս վարդապետ
 պանա տէտի քի - եափմասաք եափտըրըպ իշիրմէսէք
 քիմսէ կէլիպ պուրայա ուխտ իթմէղ հա արղուլատը-
 ղըմըղ իշիւն պաղըմըղ տէ Ալլահ միւրաարմըղը
 վէրսին տէյի) պիր տէ պունը իշիւն վատ իտէլիմ
 աղտան աղ պիր սէնէ օլտուն, շու զէհիբլի տիլի-
 միղէ սուս տէյէլիմ վէ շիւփհէմիղ օլմասըն Ալլահ
 պու վատըմըղը զիքը օլունան վատլարընըղտան զի-
 յատէ գասպուլ իտէճէք տիր, զիրա տիլիմիղի
 զապթ իթմէյուպ կէմլէմէսէք սայըր հէր պիր խույ-
 լարըմըղը տա զապթ իտէմէյիզ վէ օնլար տա զապթ
 օլունմատըղը հալտէ իթտիյիմիղ պիլ ճիւմլէ էյ-
 լիքլէր, Ֆաղիլէթլէր, փէհրիղլէր, պօշ վէ Ֆայ-
 տասըղ տըր, պիրի պիրիմիղի միւմքիւն ալտատը-
 րըղ, անճաք Ալլահ ալտանմազ, սէօղիւմ սիղտէ
 գալսըն շիմտի պիղիմքիլէրտէ ալտանմամայա ալը-
 շըյօրլար, հէմտէ պէօյլէ օլմալը տըր, էկէրքի
 տիլիմիղի եանիա սէօղ ու սէօհպէթիմիղի թութար,
 լայըք վէ հաղլը օլանը սէօյլէ բսէք, հէր պիր խու-
 յումուղը տէ թութմուշ օլուր, խայր ամէլէր իշ-
 լէրիզ, վէ օնը իլէ պերապէր Ֆաղիլէթ, փէհրի-
 զիմիղի տէ մուգատտէս քիլիսէմիղիս թէնպիհի
 վէջհ իւզէրէ էտա իթտիյիմիղտէ թէքմիլիյէթտէ
 օլուրըղ, պունլարը պէն քէնաիլիյիմտէն տէմէյօ-

բում, Յակոբ Արքայան Առաքիալ պույուրույօր
 4. Յ. Ակեր պիրիսի սէօղ իլէ դապահաթ իշլէ-
 մէզ իսէ թէքմիլ ատէմ օտըր քի, քաաիր տիր
 թէքմիլ ճիսմինի կէմլէմէյէ": Իստէրիսէն թէքմի-
 լինի օղու վէ օնտան սօղրա միւթալէա էթ:

Պիղլէրի դապլամըշ օլան շու սաֆրայը մահ-
 սունլուղի տէ իւղէրիմիզտէն սիլիպ պէտէ լինէ շազ-
 լըք էտինէ լիմ, քի կէօղ աչըքլըղը տէ տէնիլիբ
 տէտիք, հէր նէ դատար պուլունտուղըմըզ հալ
 մահզուն օլաճաք հալ իսէ տէ, պիլմէ լիյիզ քի
 հէր պիր շէյ Ալլահըն միւրատը ալիսինէ միւհթաճ
 տըր. պիզ քէնտի միւրատըմըզը Վապսիինն միւ-
 րատը ալիսինէ ույտուրալըմ, հէր պիր իշիմիզտէ
 քէնտիսինէ թէսլիմիյէթ կէօստէրէ լիմ, մօստուրա
 օլսուն պիզէ եանըմըղտաքի միլէթ պաքըն " հէր
 պիր շէյ Ալլահտան կէլիբ". տէյէրէք նատըլ թէ-
 սէլլի օլույօրլար, հէր պիր ճէֆալարընտա տալի
 շազլըքլա էօմիւրլէրինի բահաթ կէշիբիյօրլար:

Հէր պիրիմիզ էլիմիզտէն կէլէն էյլիյի միլ-
 լէթէ վէ դարընտաշլարըմըզա էսիրկէմէյէ լիմ, իլ-
 լա նէ դէման պազարըզ քի, միլլէթիմիզին էքսէ-
 րիսի, աճ, շըպլաք, վէ սէֆալէթ իշինտէ տիր,
 օնա եարտըմ էտէ լիմ. պիր ատէմ քի շալըշմաք
 իստէմէյօր աղլընը դուլլանապիլմէյօր, պիր իշէ
 սէյիրթմէյօր հէլպէթ Ֆուքարա օլուր. պէօյլէլէ-
 րինէ սահապէթլիք իտուպ էօյիւտ վէրին եօլ
 կէօստէրին, էլ թութան օլուրսա դայրէթլէնիր
 իշէ սէյիրտիր նաֆագասանը պուլուր. հէփիմիզտէ
 պօրճլույուզ պիր Ֆաքիր վէ սէֆիլ Հայ կէօրտիւ-
 յիւմիւզտէ իշիմիզ վար իսէ հըզմէթիմիզէ ալմայա,
 եօղիսէ պիր իշի օլանը պուլուպ օնըն եանընա վէր-
 մէյէ եօլ կէօստէրմէյէ, նասահաթ էթմէյէ եիւ-
 քէքլէթտիրմէյէ, պէօյլէլէքլէ իշլէր պօշ գալմազ

ժառարիֆինի չըզարըր, վէ պէլքիտէ պիր վաղըթ սողրա շէրէֆլի պիր աաամ օլուր:

Հէր պիրիմիզ պուլուհուպ սաքին օլտուղըմըզ մահալտէ դըզ վէ էրքէք Հայ էվլատլարընա անա լիսանլարընը եանիա Արմէնիճէյի, տիանէթի, թէրպիյէի, լայըքը վէ՛՛՛՛ իւզէրէ օգումաք եազմայը, պու ունուտուլան փէք էլըէմ պիր պօրճումուզը, քի թաֆսիլ էթմէսի մախսուս պիր քիթասպա միւհթաճ աըր հէր իշիմիզին էվվէլի օլսուն:

Մէզհէպճէ միլէթ մէզհէպի՛նաէն այրըլտըղընըզ սէպէպտէն, միլէթճէ քէնտի քէնտինիզի այրը զանն իտուպ, մութլուլուղընըզը եապանճը էվլէրինաէն արայան Հոովմէական վէ Աողոքական Հայլար, ճէնտպլէրընըզէ տա մուխթասար օլարաք, Արմէնի Հոովմէական բաթրիյի Հասունեան Գերասպայճառ հազրէթլէրինին պիր մինասիպէթ իլէ պույուրմուշ օլտուղը շու քէլամը անալըմ. “Փաղաթ մէզհէպի միլէթլիքտէն Փարք իթմէք էլըէմիյէթտէն տիր. չիւնքի պունլար զաթէն իքիսի տախի պաշղա պաշղա շէյլէր տիր”. Մէզհէպլէ միլէթտէն այրըլտըղընըզ հալտէ, սանմայըն քի Արմէնիլէրէ օլան զուլմ վէ շէրէֆէ հիսսէտար տէյիլիսինիզ, մատէմ հիսսէտարսընըզ լազըմ քի պիրլիքտէ էյլիյինէ չալըշասընըզ:

Պիզ նաֆիլէ եէրտէ չալըշմըշ օլույօրըզ էկէր Ալլահըն իհասանը միլէթիմիզէ եէթիշմէզսէ, խուսուսա նէրտէ տիր օ էմսալսըզ տիլ վէ գալէմ քի դատիր օլսուն միլէթ ատուլըղընը միլէթ աղաճընտան, քէսիպ պէտէլինէ մուհասպպէթ աշլայա, միլէթինի սէվմէք պիլմէյէնէ սէվմէք էօյրէտէ. խուսուսա օղույուպ անլամաք, օղուտուպ տիյնէմէք իստէմէյէնին գուլաքլարընա սօքա:

Ան միլէթի ուզուրունա զանլարընը ազըտան

ազիզ աթալարըմըղ, նէ՛ հաթըյօրսընըղ, դալքըն՝
 ղյանըն, թասվիրինիզի կէօստէրին քէնտու թորըն-
 լարընըղա քի միլէթ սէվմէք իպրէթինի ալալըմ,
 միլէթ ուղուրունա չէքաիյինիզ սէրէնճամլարը
 պիր պիր նազու թարիֆ էտին քի ութանըպ տիւ-
 շինիւպ թալիմ օլալըմ, գալքըն պիր աէֆա, պա-
 շընըղը դալարըն իւզէրիմիզէ պիր կէօղ կէզտի-
 րին, պաքըն քի սիզէ պէնղէր նէրէմիզ, նէ ամէ-
 լիմիզ գալմըշ տըր :

Ըմմա սիզ Արմէնիտանը դանա սոյաեան
 Աստակլար, սիզ դահմէթ չէքմէյին, սիզին թըպքը
 թասվիրինիզ վէ ամէ լիէթինիզ օլան խայընլըկ-
 լէր ատավէթ վէ դամազըբլար թէքմիլէն պէլքի-
 տէ խայըճա դամիլէ ինտիմիզտէ մաֆուզտըր վէ
 իճրասընտա տախի ասլա գուսուրըմըղ եօքտըր :

Ազիզ փէտէրլէրիմիզ ‘Նէրսէս վէ Մահաի,
 պաքընըղ եօքարտան վէ սիզ շէֆաաթճը օլունըղ
 քի Ալահ թաալա բահմ սույուրուպ շու ֆէնա ա-
 մէլլէրիմիզի եիւրէյիմիզտէն գալտըրա վէ պէտէ լի-
 նէ էյի ամէլ վէ Ֆազիլէթ իշլէմէյէ աէլիլ բու-
 հուլ գուտուսըն եարտըմընը իհսան իյլէյէ, զիրա
 պիզիմ կիւնահըմըզտան բիճամըղ դապուլ օլուն-
 մայօր :

Ան Բապ, սանա սըղընըյօրըղ, սէնին գուտ-
 րէթին եէթիշսին պիզիմ շու հալըմըզտա, պիզի
 իսլահ էյլէ, եօխսա “ իշաէ զարդ օլմըշըղ պա-
 թըեօրըղ” :

Խ Ի Թ Ա Մ

Ճ Տրամաբանութիւն

Կ Միպէլ

Տ Տեսարան

Զ Աիւն-սկզբարըն առար

Ղ Տուալարըն վէ Հաղորդութիւնըն գայտէլէրի

Ճ Այս լիվէր . պարկերաղարդ . է-բողայի Բաշտիանո-
նէան Հրայտ աշխատեցէն գր-ած իխար դու-
արձալի . սգրահար և գեղեցիկ Հիպոստոսիան
Գ . էլէն **643** 4

Ը Մանր ու սմուկք քրիստոնէական հաւատոյ

Յ Հեքիքէն 30

Ն Նարեկ

Ղ Քերական (Բ. ԿԻ) 20

Ս Թուարանութիւն

Ղ Քերականութիւն

ՍԳ Գանկարանութիւն

Ղ Երկարանութիւն

Ս Չգողարանութիւն

Ս Քիմիարանութիւն

Ղ Ելեկարարանութիւն

Ս Քրիստոնէական վարդապետութիւն համառօտ . 12

Ը Աննգանարանութիւն

Յ Յայտարարութիւն կանոնաց Մէքր . վարժարանի

Ս Բուսարանութիւն

Փ Զերմարանութիւն

Ք Առողջարանութիւն

Լ Աստղաբանութիւն

Օ Լուսարանութիւն

Ֆ Մազնիսարանութիւն

Ս Մէտէրարանութիւն

Բ Նմանաբուժութիւն

Գ Մոնարխարանութիւն

Դ Չայնարանութիւն

Ե Ընթերցարան վասն մանկանց

Ղ Ռօլէնի խորհրդածութիւնները

Ե Յորդոր

Ը Քանի մը խօսք

Բ Եղծ զրպարտութեան

Գ Հաթօսրիան

Դ Ելիզա

Ղ Ժենրվիէվ

Ի Լուքրէցիա Պօլմիա

Գ Նախախնամութեան Գաղտնիքը

Ի Միւլթիմի սէվ

1 10

1

Գիւնը Երանախոսք գրեմուք Տեղեան պարանջ ծախս իւրօնովն

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0545253

